ἘΚ ΠΛΆΤΩΝΟΣ ΤΙΜΑΊΟΥ ΤΜΗ͂ΜΑ ΤῸ ΤΩ͂Ι ΚΙΚΈΡΩΝΟΣ ΠΕΡῚ ΠΑΝΤῸΣ ΒΙΒΛΊΩΙ ΣΥΜΦΩΝΟΥ͂Ν.

EX PLATONIS TIMAEO PARTIcula, Ciceronis de Vniuersitate libro respondens.

Qui duo libri inter se coniuncti & respondentes, nunc primùm opera Ioachimi Perionij Benedictini Cormœriaceni proferuntur in lucem.

PARISIIS
Apud Simonem Colinæum.
M. D. XL.

MVLTA sunt à nobis & in Academicis cōscripta contra Physicos, & sæpe P. Nigidio Carneadeo more & modo disputata. Fuit enim vir ille quum cæteris artibus, quæ quidem dignæ libero essent, ornatus omnibus: tum acer inuestigator, & diligens earum rerum quæ à natura inuolutæ videntur. Deniq; sic iudico, post illos nobiles Pythagoreos, quorum disciplina extincta est quodammodo, quū aliquot secula in Italia Siciliáq; viguissent, hunc extitisse qui illam renouaret. Qui quum me in Ciliciam proficiscentē Ephesi expectauisset, Romam ex legatione ipse decedens, venissétq; eodem Mitylenis me salutandi & visendi caussa Cratippus, Peripateticorum omnium, quos quidem ego audierim, meo iudicio facile princeps, perlibēter & Nigidium vidi, & Cratippum cognoui. Ac primum quidem tempus salutationibus, reliquum percontatione consumpsimus.

QVID est quod semper sit, neque vllum habet ortum? & quod gignatur, nec vnquam sit? quorum alterū intelligentia & ratione comprehēditur, quod vnum atq; idem semper est: alterum quod affert opinionē sensus, rationis expers, quod totum opinabile est, id gignitur, & interit, nec vnquā esse verè potest. Omne autē quod gignitur, ex aliqua caussa gigni necesse est. Nullius enim rei caussa remota, reperiri origo potest. Quocirca si is qui aliquod munus efficere molitur, eā speciem quæ semper eadē est, intuebitur, atq; eam sibi proponet exemplar, præclarum opus efficiat necesse est. Si autē illā quæ gignitur, nunquam illam quam expetet pulchritudinem consequetur. Omne igitur cælum siue mundus, siue quo alio vocabulo gaudet, hoc à nobis nūcupatus sit: de quo id primum consideremus quod principio est in omni quæstione considerandum, semper ne fuerit nullo generatus ortu, an ortus sit ab aliquo temporis principatu. quandoquidem cernitur, & tangitur, & est vndique corporatus. Omnia autem talia sensum mouent: sensus autem mouētia quæ sunt, eadē in opinatione

ἘΚ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΤΙΜΑΙΟΥ ΤΜΗ͂ΜΑ ΤῸ ΤΩ͂Ι ΚΙΚΈΡΩΝΟΣ ΠΕΡῚ ΠΑΝΤῸΣ ΒΙΒΛΊΩΙ ΣΥΜΦΩΝΟΥ͂Ν.

EX PLATONIS TIMAEO PARTIcula, Ciceronis de Vniuersitate libro respondens.

ἔστιν οὖν δὴ κατ' ἐμὴν δόξαν, πρῶτον διαιρετέον τάδε. τί τὸ ὂν μὲν ἀεὶ, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον; καὶ τί τὸ γιγνόμενον μὲν, ὂν δὲ οὐδέποτε; τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτὸν, ἀεὶ κατὰ ταῦτα ὄν. τὸ δ' αὖ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου, δοξαστὸν, γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. πᾶν δὲ αὖ τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι, παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν. ὅτου μὲν οὖν ὁ δημιουργὸς πρὸς τὸ κατὰ ταῦτα ἔχον βλέπων ἀεὶ, τοιούτῳ τινὶ προσχρώμενος παραδείγματι τὴν ἰδέαν καὶ δύναμιν ἀπεργάζεται, καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν. οὗ δ' ἂν εἰς τὸ γεγονὸς γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος, οὐ καλόν. ὁ δὴ πᾶς οὐρανὸς, ἢ κόσμος, ἢ καὶ ἄλλο ὅτι ποτὲ ὀνομαζόμενος μάλιστ' ἂν δέχοιτο, τοῦθ' ἡμῖν ὀνομάσθω. σκεπτέον οὖν δὴ περὶ αὐτοῦ πρῶτον, ὅπερ ὑπόκειται περὶ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖν σκοπεῖν, πότερον ἦν ἀεὶ, γενέσεως ἀρχὴν ἔχων οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς τινος ἀρξάμενος, γέγονεν. ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τέ ἐστι καὶ σῶμα ἔχων. πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά. τὰ δὲ αἰσθητὰ, δόξῃ

considunt, quæ ortum habere, gigníq; diximus. Nihil autẽ gigni posse sine causis. Atq; illum quidem quasi parentem huius vniuersitatis inuenire difficile, & cũ iam inueneris, indicare in vulgus nefas. Rursus igitur videndũ, ille fabricator tãti operis, vtrum sit imitatus exemplar, id ne quod semper vnũ & idem & sui simile, an id, quod generatũ ortúmq; dicimus. Atqui si pulcher est hic mũdus, si probus eius artifex, profectò speciem æternitatis imitari maluit. Sin secus, quod ne dictu quidem fas est, generatum exẽplum est pro æterno secutus. Nõ igitur dubiũ quin æternitatẽ maluerit exequi, quãdoquidem neque mundo quicquã pulchrius, neq; eius ædificatore præstantius. Si ergo generatus, ad id est effectus, quod ratione sapientiáq; cõprehẽditur, atq; immutabili æternitate cõtinetur. Ex quo efficitur, vt sit necesse hunc quẽ cernimus mũdum, simulacrum æternũ esse alicuius æterni. Difficillimũ autem est in omni cõquisitione rationis, exordium. De his igitur quæ diximus, hæc sit prima distinctio, in omni oratione cum his rebus de quibus videtur, explicata cognatio. Itaque cum de re stabili & immutabili disputatur, oratio talis sit, qualis sit illa, quæ neq; redargui, neq; cõuinci potest. Cum autẽ ingressa est imitata & efficta simulacra, bene agi putat, si similitudinẽ veri cõsequatur. Quãtum enim ad id quod ortum est, æternitas valet, tantũ ad fidẽ veritas. Quocirca si forte de deorum natura, ortúq; mũdi disserẽtes, minus id quod habemus, animo consequimur, vt tota dilucide & planè oratio exornata sibi cõstet, & ex omni parte secũ ipsa cõsentiat: haud sanè erit mirũ, contẽtíq; esse debetis, si probabilia dicẽtur. AEquũ est enim meminisse, & me qui disserã hominẽ esse & vos qui iudicatis, vt si probabilia dicẽtur, nil vltra requiratis. Quæramus igitur causam quæ eũ impulerit qui hæc machinatus sit, vt originẽ rerũ & molitionẽ nouã quæreret: Probitate videlicet præstabat, probus autẽ inuidet nemini. Itaq; omnia sui similia generauit. Hæc nimirũ gignẽdi mũdi causa iustissima. Nã cũ cõstituisset Deus bonis omnibus explere mundum, mali nihil admiscere

περιληπτὰ μετὰ αἰσθήσεως, γιγνόμενα καὶ γεννητὰ ἐφάνη. τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμὲν, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀνάγκην εἶναι γενέσθαι. τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς εὑρεῖν τε ἔργον, καὶ εὑρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν. τόδ' αὖ πάλιν ἐπισκεπτέον περὶ αὐτοῦ, πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν ἀπειργάζετο. πότερον πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, ἢ πρὸς τὸ γεγονός; εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὅδε ὁ κόσμος, ὅ τε δημιουργὸς ἀγαθὸς, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν. εἰ δὲ, ὃ μηδ' εἰπεῖν τινι θέμις, πρὸς τὸ γεγονός. παντὶ δὲ σαφὲς, ὅτι πρὸς τὸ ἀΐδιον, ὁ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων, ὁ δ' ἄριστος τῶν αἰτίων. οὕτω δὴ γεγενημένος, πρὸς τὸ λόγῳ καὶ φρονήσει περιληπτὸν, καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον, δεδημιούργηται. τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὖ, καὶ πᾶσα ἀνάγκη τόνδε τὸν κόσμον, εἰκόνα τινὸς εἶναι. μέγιστον δὴ παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν. ὧδε οὖν περί τε εἰκόνος καὶ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ διοριστέον, ὡς ἄρα τοὺς λόγους ὧνπέρ εἰσιν ἐξηγηταὶ, τούτων αὐτῶν καὶ συγγενεῖς ὄντας. τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου, καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους, καθ' ὅσον ἀνελέγκτοις προσήκει λόγοις εἶναι, καὶ ἀκινήτοις, τούτου δεῖ μηδὲν ἐλλείπειν. τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπεικασθέντος, ὄντος δὲ εἰκόνος, εἰκότας. ἀνάλογόν τε ἐκείνων ὄντας, ὅτιπερ πρὸς γένεσιν οὐσία, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια. ἐὰν οὖν, ὦ Σώκρατες. πολλὰ πολλῶν εἰπόντων περὶ θεῶν καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, μὴ δυνατοὶ γιγνώμεθα πάντῃ πάντως αὐτοὺς αὑτοῖς ὁμολογουμένους λόγους καὶ ἀπηκριβωμένους ἀποδοῦναι, μὴ θαυμάσῃς. ἀλλ' ἐὰν ἄρα μηδενὸς ἧττον παρεχώμεθα εἰκότας, ἀγαπᾶν χρή. μεμνημένον, ὡς ὁ λέγων ὑμεῖς τε οἱ κριταὶ φύσιν ἀνθρωπίνην ἔχομεν, ὥστε περὶ τούτων, τὸν εἰκότα μῦθον ἀποδεχομένους, πρέπει μηδὲν ἔτι πέρα ζητεῖν. (ΣΩ. Ἄριστα ὦ Τίμαιε, παντάπασί τε ὡς κελεύεις ἀποδεκτέον. τὸ μὲν οὖν προοίμιον θαυμασίως ἀπεδεξάμεθά σου, τὸν δὲ δὴ νόμον ἡμῖν ἐφεξῆς πέραινε.)

ΤΙ. λέγωμεν δὴ, δι' ἣν αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν τόδε ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν. ἀγαθὸς ἦν. ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίνεται φθόνος. τούτου δ' ἐκτὸς ὢν, πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι παραπλήσια αὑτῷ. ταύτην δὲ γενέσεως κόσμου μάλιστ' ἄν τις ἀρχὴν κυριωτάτην παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος, ὀρθότατα ἀποδέχοιτ' ἄν. βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν

quoad natura pateretur, quicquid erat quod in cernẽdi sensũ caderet, id sibi adsũpsit, nõ tranquillũ & quietũ, sed immoderatè agitatũ & fluctuãs. Ideóq; ex inordinato in ordinẽ adduxit. hoc enim iudicabat esse pręstãtius. Fas aũt nec est, nec vnq̃ fuit, quicq̃ nisi pulcherrimũ facere eũ qui esset optimus. Quũ rationem igitur habuisset, reperiebat nihil esse eorum, quæ natura cernerẽtur, nõ intelligens intelligente in toto genere præstãtius: intelligẽtiam autem nisi in animo nulla alia in natura posse reperiri. quocirca intelligentiã in animo, animũ cõclusit in corpore. Sic ratus est opus illud effectum esse pulcherrimũ. Quã ob caussam nõ est cunctandum profiteri, si modo inuestigari aliquid cõiectura potest, hunc mundum animal esse, idq; intelligens, & diuina prouidẽtia cõstitutum. Hoc posito, quod sequitur videndum est, cuiusnã animãtium deus in fingendo mũdo similitudinem secutus sit. Nullius profectò eorum quidem quæ sunt nobis nota animãtia. Sunt enim omnia in quædam genera partita, aut inchoata, nulla ex parte perfecta. Imperfecto autem nec absoluto simile, pulchrũ esse nihil potest. Cuius ergo omne animal quasi particula quædam est, siue in singulis, siue in diuerso genere cernatur, eius similem mũdum esse dicamus. Omnes igitur qui animo cernũtur, & ratione intelliguntur animãtes, cõplexu rationis & intelligentiæ, sicut homines hoc mundo, & pecudes, & omnia quæ sub aspectum cadunt, cõprehenduntur. Quod enim pulcherrimũ in rerum natura intelligi potest, & quod ex omni parte absolutissimum est, quum deus similem mũdum efficere vellet, animal vnum aspectabile, in quo omnia animalia cõtinerentur, effecit. Rectè ne igitur vnum mũdum dixerimus, an sint plures, & innumerabiles, dictu veriùs & melius. Vnus profectò, si quidem factus est ad exẽplum. Quod enim omnęs animanteis eos, qui ratione intelliguntur cõplectitur, id non potest esse cum altero. Rursus enim alius animans, qui eum contineat, sit necesse est, cuius partes sint animãtes superiores. Cælúmq; hoc simulacrũ illius vltimi sit, non proximi. Quorũ ne quid accideret, atq; vt

εἶναι κατὰ δύναμιν· οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν, οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον. θέμις δὲ οὔτ' ἦν, οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο πλὴν τὸ κάλλιστον. λογισάμενος οὖν εὕρισκεν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν οὐδὲν ἀνόητον, τοῦ νοῦν ἔχοντος, ὅλον ὅλου κάλλιον ἔσεσθαί ποτ' ἔργον. νοῦν δ' αὖ χωρὶς ψυχῆς ἀδύνατον παραγενέσθαι τῳ. διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόνδε νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι συνιστὰς, τὸ πᾶν ξυνετεκταίνετο ὅπως ὅτι κάλλιστον εἴη κατὰ φύσιν ἄριστόν τε ἔργον ἀπειργασμένος. οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα δεῖ λέγειν, τόνδε τὸν κόσμον ζῶον ἔμψυχον ἔννουν τε, τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ γενέσθαι πρόνοιαν. τούτου δ' ὑπάρχοντος αὖ τὰ τούτοις ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον, τίνι τῶν ζώων αὐτὸν εἰς ὁμοιότητα ὁ ξυνιστὰς συνέστησε. τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων, μηδενὶ καταξιώσωμεν. ἀτελεῖ γὰρ ἐοικὸς οὐδέν ποτ' ἂν γένοιτο καλόν. οὗ δ' ἔστι τἆλλα ζῶα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια, πάντων ὁμοιότατον αὐτῶν εἶναι τιθῶμεν. τὰ γὰρ δὴ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν ἔχει, καθάπερ ὅδε ὁ κόσμος ἡμᾶς, ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ καὶ κατὰ πάντα τελέῳ μάλιστ' αὐτὸν ὁ θεὸς ὁμοιῶσαι βουληθεὶς, ζῶον ἓν ὁρατὸν, πάνθ' ὅσα κατὰ φύσιν αὐτοῦ συγγενῆ ζῶα ἐντὸς ἔχον ἑαυτοῦ συνέστησε. πότερον οὖν ὀρθῶς ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ πολλοὺς καὶ ἀπείρους, λέγειν ἦν ὀρθότερον; ἕνα. εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται. τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῶα, μεθ' ἑτέρου δεύτερον οὐκ ἄν ποτ' εἴη. πάλιν γὰρ ἂν ἕτερον εἶναι τὸ περὶ ἐκείνω δέοι ζῶον, οὗ μέρος ἂν ἤτην ἐκείνω, καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνοιν, ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ περιέχοντι. τὸ δ' ἂν ἀφωμοιωμένον λέγοιτο ὀρθότερον. ἵνα οὖν τόδε κατὰ τὴν μόνωσιν ὅμοιον ᾖ τῷ παντελεῖ ζώῳ, διὰ

hic mundus esset animãti absoluto simillimus hoc ipso ꝙ solus atq; vnus esset: idcirco singularem Deus hunc mundũ atq; vnigenã procreauit. Corporeũ autẽ & aspectabile itémq; tractabile omne necesse est esse, quod natum est. Nihil porro igni vacuũ videri potest, nec vero tangi, quod careat solido, solidũ autẽ nihil quod terræ sit expers. Quãobrem mundum efficere moliens Deus, terrã primum ignémq; iungebat. Omnia autẽ duo ad cohærẽdum tertiũ aliquid requirũt, & quasi nodũ vinculúmq; desyderãt. Sed vinculorum id est aptissimũ atq; pulcherrimũ, quod ex se atq; de his quæ astringit q̃ maximè vnũ efficit. id optimè assequitur, quæ græcè ἀναλογία, latinè (audẽdum est enim, quoniã hæc primum à nobis nouantur) cõparatio proportióve dici potest. Quãdo enim trium vel numerorũ, vel figurarum, vel quorũcunq; generum cõtingit, vt quod mediũ sit, vti primũ proportione, ita id postremo cõparetur, vicissímq; vt extremũ cum medio, sic mediũ cum primo cõferatur: id quod mediũ est, tum primũ fit, tum postremũ, postrema verò & prima media fiunt. Ita necessitas cogit, vt eadẽ sint quæ deiuncta fuerunt. Eadẽ autem cum facta sint, efficitur, vt omnia sint vnũ. Quòd si vniuersitatis corpus planũ & æquabile explicaretur, neq; in eo quicq̃ esset requisitũ, vnum interiectum mediũ & seipsum & ea quibus esset interpositum colligaret. Sed cum soliditas mũdo quæreretur, solida autẽ omnia, vno medio nunq̃ duobus semper copulẽtur: ita contigit, vt inter ignẽ & terrã aquã Deus aerémq; poneret, eáq; inter se cõpararet ac proportione cõiungeret, vt queadmodum ignis aeri, sic aer aquæ, quòdque aer aquæ, id aqua terræ proportione redderet. Qua ex cõiunctione cælum ita actũ est, vt sub aspectum & tactũ cadat. Itaq; & ob eã causam, & ab iis rebus numero quatuor, mundi est corpus effectum, ea cõstructum proportione quã dixi. Ex quo ipse se cõcordi quadam amicitia & charitate cõplectitur, atq; ita aptè cohæret, vt dissolui nullo modo queat, nisi ab eodẽ à quo est ligatus. Earum autẽ quatuor rerum, quas supra [illegible], sic in omni mũdo oẽs partes collocatæ

ταῦτα οὔτε δύο, οὔτ' ἀπείρους ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμους. ἀλλ' εἷς ὅδε μονογενὴς οὐρανὸς γεγονώς, ἔστι τε καὶ ἔσται. σωματοειδὲς δὴ καὶ ὁρατόν, ἁπτόν τε δὲ δεῖ τὸ γενόμενον εἶναι. χωρισθὲν δὲ τε πυρός, οὐδὲν ἄν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἁπτὸν ἄνευ τινὸς στερεοῦ. στερεὸν δὲ οὐκ ἄνευ γῆς. ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς τὸ τοῦ παντὸς ἀρχόμενος συνιστάναι σῶμα ὁ θεὸς ἐποίει. δύο δὲ μόνω ξυνίστασθαι τρίτου χωρίς, οὐ δυνατόν. δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινα ἀμφοῖν ξυναγωγὸν γίγνεσθαι. δεσμῶν δ' ὁ κάλλιστος, ὃς ἂν αὑτὸν καὶ τὰ ξυνδούμενα, ὅτι μάλιστα ἓν ποιῇ. τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα ἀποτελεῖν. ὁπόταν γὰρ ἀριθμῶν τριῶν εἴτε ὄγκων εἴτε δυνάμεων ὡντινωνοῦν ᾖ τὸ μέσον, ὅτιπερ τὸ πρῶτον πρὸς αὐτό, τοῦτο αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον, καὶ πάλιν αὖθις ὅτι τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον, τοῦτο τὸ μέσον πρὸς τὸ πρῶτον, τότε τὸ μέσον μὲν πρῶτον καὶ ἔσχατον γιγνόμενον, τὸ δὲ ἔσχατον καὶ πρῶτον, αὖ μέσα ἀμφότερα. πάνθ' οὕτως ἐξ ἀνάγκης ταῦτα εἶναι ξυμβήσεται. τὰ αὐτὰ δὲ γενόμενα ἀλλήλοις, ἓν πάντα ἔσται. εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μέν, βάθος δὲ μηδὲν ἔχον, ἔδει γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα, μία μεσότης ἂν ἐξήρκει τά τε μεθ' αὑτῆς ξυνδεῖν καὶ ἑαυτήν. νῦν δὲ στερεὸν μὲν αὐτὸ προσῆκεν εἶναι, τὰ δὲ στερεὰ μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες συναρμόττουσιν. οὕτω δὴ πυρός τε καὶ γῆς, ὕδωρ ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θείς, καὶ πρὸς ἄλληλα καθ' ὅσον ἦν δυνατὸν ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπεργασάμενος, ὅτι πῦρ πρὸς ἀέρα, τοῦτο ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, καὶ ὅτι ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, τοῦτο δ' ὕδωρ πρὸς γῆν. ξυνέδησε καὶ ξυνεστήσατο οὐρανὸν ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. καὶ διὰ ταῦτα ἔκ τε δὴ τούτων τοιούτων καὶ τὸν ἀριθμὸν τεττάρων τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη δι' ἀναλογίας ὁμολογῆσαν. φιλίαν τε ἔσχεν ἐκ τούτων, ὥστ' εἰς ταὐτὸν αὐτῷ ξυνελθὸν ἄλυτον ὑπὸ τῶν ἄλλων, πλὴν ὑπὸ τοῦ ξυνδήσαντος γενέσθαι. τῶν δὲ δὴ τεττάρων, ἓν ὅλον ἕκαστον εἴληφεν ἡ τοῦ κόσμου σύστασις. ἐκ γὰρ πυρὸς παντός, ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς ξυνέστησεν αὐτὸν ὁ ξυνιστάς.

μέρος οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ὑπολείπων. τάδε δια-
νοηθεὶς, πρῶτον μὲν ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα ζῶον τέλεον ἐκ τε-
λέων τῶν μερῶν εἴη. πρὸς δὲ τούτοις ἓν, ἅτε οὐχ ὑπολελειμ-
μένων ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτ' ἂν γένοιτο. ἔτι δὲ, ἵνα ἀγήρων τε καὶ ἄνο-
σον ᾖ, κατανοῶν ὡς ξυνιστᾷ τὰ σώματα θερμὰ καὶ ψυχρὰ
καὶ πάνθ' ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει, περιϊστάμενα ἔξωθεν τε
προσπίπτοντα ἀκαίρως λύει, καὶ νόσους γῆράς τε ἐπάγοντα,
φθίνειν ποιεῖ. διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λογισμὸν τόνδε, ἓν
ὅλον ἐξ ἁπάντων τέλεον ὂν ἀγήρων καὶ ἄνοσον, αὐτὸν ἐτεκτήνα-
το, ὂν σχῆμα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πρέπον καὶ ξυγγενές. τῷ δὲ γε
τὰ πάντ' ἐν αὐτῷ ζῶα περιέχειν μέλλοντι ζώῳ, πρέπον ἂν
εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὐτῷ πάντα ὁπόσα σχήματα. διὸ
καὶ σφαιροειδὲς ἐκ μέσου πάντῃ πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέ-
χον, κυκλοτερὲς αὐτὸ ἐτορνεύσατο πάντων τελεώτατον, ὁμοιό-
τατόν τε αὐτὸ ἑαυτῷ σχημάτων, νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅ-
μοιον ἀνομοίου. λεῖον δὲ δὴ κύκλῳ πᾶν ἔξωθεν αὐτὸ ἀπη-
κριβοῦτο πολλῶν χάριν, ὀμμάτων τε γὰρ ἐπεδεῖτο οὐδέν. ὁ-
ρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν, οὐδ' ἀκοῆς, οὐδὲ γὰρ ἀκου-
στόν. πνεῦμά τε οὐκ ἦν περιεστὸς δεόμενον ἀναπνοῆς, οὐδ' αὖ
τινος ἐπιδεὲς ἦν ὀργάνου σχεῖν, ᾧ τὴν μὲν εἰς ἑαυτὸ τροφὴν
δέξοιτο, τὴν δὲ πρότερον ἐξικμασμένην ἀποπέμψοι πάλιν,
ἀπῄει τε γὰρ οὐδὲν, οὐδὲ προσῄει αὐτῷ ποθεν οὐδέν. οὐ γὰρ ἦν,
αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ τροφὴν τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν παρέχον, καὶ πάν-
τα ἐν αὐτῷ καὶ ὑφ' αὑτοῦ πάσχον καὶ δρῶν, ἐκ τέχνης γέ-
γονεν. ἡγήσατο γὰρ αὐτὸ ὁ ξυνθεὶς, αὔταρκες ὂν, ἄμεινον ἔσε-
σθαι μᾶλλον, ἢ προσδεὲς ἄλλων. χειρῶν δὲ αἷς οὔτε λαβεῖν, οὔτε αὖ
τινα ἀμύνασθαι χρεία τις ἦν, μάτην οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ προσά-
πτειν, οὐδὲ ποδῶν, οὐδὲ ὅλως τῆς περὶ τὴν βάσιν ὑπηρεσίας, κίνησιν
γὰρ ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν, τῶν ἑπτὰ τὴν περὶ νοῦν
καὶ φρόνησιν μάλιστα οὖσαν. διὸ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐν αὐτῷ

ſunt, vt nulla pars huiuſce generis excederet extra, atq; in hoc
vniuerſo ineſſent genera illa vniuerſa. Id ob eas cauſas, primũ
vt mũdus animãs poſsit ex perfectis partibꝰ eſſe perfectꝰ. De-
inde, vt vnus eſſet, nulla parte vnde altera gigneretur relicta:
poſtremo, ne quis morbus eũ poſsit, aut ſenectus affligere. O-
mnis enim coagmẽtatio corporis vel calore vel frigore vel ali
qua impulſione vehemẽti labefactatur & frãgitur, & ad mor-
bos ſenectutémq; cõpellitur. Hãc igitur habuit rationẽ, effe-
ctor mundi molitórq; Deus, vt vnum opus totũ atq; perfectũ,
ex omnibus totis atq; perfectis abſolueretur, quod omni mor-
bo ſenióve careret. Formã autem & maximè ſibi cognatã & de
corã dedit. A quo enim animãte omnes reliquos cõtineri vel-
let animãtes, hunc ea forma figurauit, qua vna omnes reliquæ
formæ concluduntur. Ergo globoſus eſt fabricatus, quod σφαι-
ροειδὲς Græci vocant, cuius omnis extremitas paribus à medio
radiis attingitur. Idq; ita tornauit, vt nihil effici poſsit rotun-
dius, nihil vt aſperitatis haberet, nihil offẽſionis, nihil incluſũ
angulis, nihil anfractibus, nihil eminens, nihil lacunoſum, o-
mnéſque partes ſimillimæ omnium, quo ad eius præſtabat iu-
dicio, ſimilitudinis diſsimilitudo. Omni autẽ totam figuram
mundi leuitate circũdedit. Nec enim oculis egebat, quia nihil
extra quod cerni poſſet, relictũ erat: nec auribus, quia ne quod
audiretur quidẽ. neq; erãt aere circunfuſa extrema mundi, vt
reſpirationẽ requireret. Nec vero deſyderabat aut alimẽta cor
poris, aut detractionẽ cõfecti & cõſumpti cibi. neq; enim vl-
la deceſsio fieri poterat, neq; acceſsio, neq; vero erat vnde. Ita
ſe ipſe conſumptione & ſenio alebat ſui, cum ipſe per ſe & à ſe
& pateretur & faceret omnia. *Sic* enim ratus eſt ille, qui iſta
iũxit & cõdidit, ipſum ſe cõtentum eſſe mundũ, neq; egere al-
tero. Itaq; nec ei manus affixit, quia nec capiẽdum quicq̃ erat,
neq; repellẽdum: nec pedes nec alia membra, quibus ingreſſus
corpore ſuſtineret. Motum enim dedit cælo eũ qui figuræ ſit
aptiſsimus, qui vnus ex ſeptẽ motibus mẽtem atq; intelligen-
tiam cohiberet. Maxima itaq; vna cõuerſione atq; eadem ipſe

circum se torquetur & vertitur. Sex autē reliquos motus ab eo separauit, itaq; eum ab omni erratione liberauit. Ad hanc igitur conuersionē quæ pedibus & manibus nō egeret, ingredien di mēbra nō dedit Deus is qui erat, de aliquādo Deo futuro cogitās, leuē eum effecit, & vndiq; æquabilē, & à medio ad summum parē & perfectum atq; absolutum ex absolutis atq; perfectis. Animum autē vt in eius medio collocauit, ita per totū tetēdit. deinde eū circundedit corpore & vestiuit extrinsecus, cæloq; soliuago & volubili & in orbem incitato cōplexus est, ꝙ secū ipsum propter virtutē facile esse posset, nec desyderaret alterum, satis sibi notus, & familiaris. Sic Deus ille æternus hunc perfectè beatū Deum procreauit. sed animū haud ita vt modo locuti sumus, tum deniq; cū corpus ei effecisset, inchoauit. Neq; enim esset rectū, minori parere maiorē. Sed nos multa incōsyderatè ac temerè dicimus. Deus autē, & ortu & virtute antiquiorē genuit animū, eúmq; vt dominū atq; imperātem obediēti præfecit corpori, idq; molitus tali quodā est modo. Ex materia quæ indiuidua est, & quæ semper vnius modi suiq; similis, & ex ea quæ corporibus diuidua gignitur, tertiū materiæ genus admiscuit ex duobus in mediū, quod esset eiusdem naturæ & quod alterius, idq; interiecit inter indiuiduū atq; id quod esset diuiduū in corpore. Et cum tria sumpsisset, vnā in speciem tēperauit, naturámq; illā quam alterius diximus, vi cū eadē cōiunxit, fugientē & eius copulationis alienā permiscēs cū materia, cū ex trib⁹ effecisset vnū, id ipsum in ea quæ decuit mēbra partitus est. Iā partes singulas ex eodē, & ex altero, & ex materia tēperauit. Fuit autē talis illa partitio. Vnā principio partē detraxit ex toto: secundā autē primæ partis duplā. deinde tertiā quæ esset secūdæ sesquialtera, primæ tripla. deinde quartā quæ secūdæ dupla esset: quintā inde quæ tertiæ tripla: tum sextā octuplā primæ: postremo septimā, quæ septē & viginti partibus antecederet primæ. Deinde instituit dupla & tripla interualla explere, partes rursus ex toto desecās: quas interuallis ita locaret, vt in singulis essent bina media. (Vix

περιαγαγὼν αὐτὸ, ἐποίησε κύκλῳ κινεῖσθαι στρεφόμενον. τὰς δὲ ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἀφεῖλεν καὶ ἀπλανὲς ἀπειργάσατο ἐκείνων. ἐπὶ δὲ τὴν περίοδον ταύτην, ἅτ' οὐδὲν ποδῶν δέον, ἀσκελὲς καὶ ἄπουν αὐτὸ ἐγέννησεν, οὗτος δὴ πᾶς ὄντος ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ, περὶ τὸν ποτὲ ἐσόμενον θεὸν λογισθεὶς, λεῖον καὶ ὁμαλὸν πανταχῇ τε ἐκ μέσου ἴσον καὶ ὅλον καὶ τέλεον ἐκ τελέων σωμάτων, σῶμα ἐποίησε. ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θεὶς, διὰ παντός τε ἔτεινε, καὶ ἔτι ἔξωθεν τὸ σῶμα αὐτῇ περιεκάλυψε, καὶ κύκλῳ δὴ κύκλον στρεφόμενον, οὐρανὸν ἕνα μόνον ἔρημον κατέστησε, δι' ἀρετὴν αὐτὸν αὑτῷ δυνάμενον ξυγγίγνεσθαι, καὶ οὐδενὸς ἑτέρου προσδεόμενον, γνώριμον δὲ καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὑτῷ. διὰ πάντα δὴ ταῦτα, εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο. τὴν δὲ δὴ ψυχὴν οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν, οὕτως ἐμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν. οὐ γὰρ ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου συνέρξας εἴασεν. ἀλλά πως ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προστυχόντος τε καὶ εἰκῇ, ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν. ὁ δὲ καὶ γενέσει καὶ ἀρετῇ, προτέραν καὶ πρεσβυτέραν ψυχὴν σώματος, ὡς δεσπότιν καὶ ἄρξουσαν ἀρξομένου συνεστήσατο, ἐκ τῶνδέ τε καὶ τοιῷδε τρόπῳ. τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης οὐσίας, καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς. τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε ταὐτοῦ φύσεως αὖ πέρι καὶ τῆς τοῦ ἑτέρου, καὶ κατὰ ταὐτὰ ξυνέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτῶν, καὶ τοῦ κατὰ τὰ σώματα μεριστοῦ. καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα, συνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν, τὴν θατέρου φύσιν δύσμικτον οὖσαν εἰς ταὐτὸ ξυναρμόττων βίᾳ. μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας, καὶ ἐκ τριῶν ποιησάμενος ἓν, πάλιν ὅλον τοῦτο μοίρας ὅσας προσῆκε διένειμεν, ἑκάστην δὲ ἔκ τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου, καὶ τῆς οὐσίας μεμιγμένην. ἤρχετο δὲ διαιρεῖν ὧδε. μίαν ἀφεῖλε τὸ πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν, μετὰ δὲ ταύτην ἀφῄρει διπλασίαν ταύτης. τὴν δ' αὖ τρίτην, ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς πρώτης. τετάρτην δὲ τῆς δευτέρας διπλῆν. πέμπτην δὲ τριπλῆν τῆς τρίτης. τὴν δ' ἕκτην, τῆς πρώτης, ὀκταπλασίαν. ἑβδόμην δὲ ἑπτακαιεικοσαπλασίαν τῆς πρώτης. μετὰ δὲ ταῦτα ξυνεπληροῦτο τά τε διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα. μοίρας ἔτι ἐκεῖθεν ἀποτέμνων καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων, ὥστε ἐν ἑκάστῳ διαστήματι, δύο εἶναι μεσότητας.

τὴν μὲν ταὐτῷ μέρει, τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέχουσαν καὶ ὑπερε-
χομένην, τὴν δ' ἴσῳ μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑπερέχουσαν, ἴσῳ δὲ ὑπερε-
χομένην. ἡμιολίων δὲ διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων γενο-
μένων, ἐκ τούτων τῶν δεσμῶν ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσι, τῷ τοῦ
ἐπογδόου διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα ξυνεπληροῦτο, λείπων αὐ-
τῶν ἑκάστου μόριον. τῆς τοῦ μορίου ταύτης διαστάσεως ληφθείσης, ἀρι-
θμοῦ πρὸς ἀριθμὸν ἐχούσης τοὺς ὅρους, ἓξ καὶ πεντήκοντα καὶ δια-
κοσίων πρὸς τρία καὶ τετταράκοντα καὶ διακόσια. καὶ δὴ τὸ μιχθὲν
ἐξ οὗ ταῦτα κατέτεμνεν, οὕτω ἤδη πᾶν ἀπανηλώκει. ταύτην οὖν τὴν
ξύστασιν πᾶσαν, διπλῆν κατὰ μῆκος σχίσας, μέσην πρὸς μέσην ἑκα-
τέραν ἀλλήλαις, οἷον χῖ προσβαλὼν, κατέκαμψεν εἰς κύκλον, ξυνά-
ψας αὐταῖς τε καὶ ἀλλήλαις ἐν τῷ καταντικρὺ τῆς προσβολῆς. καὶ
τῇ κατὰ ταυτὰ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ περιαγομένῃ κινήσει πέριξ αὐτὰς
ἔλαβε. καὶ τὸν μὲν ἔξω, τὸν δ' ἐντὸς ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν μὲν
οὖν ἔξω φορὰν ἐπεφήμισεν εἶναι τῆς ταυτοῦ φύσεως, τὴν δ' ἐντὸς, τῆς
θατέρου. τὴν μὲν δὴ ταυτοῦ, κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ περιήγαγε, τὴν δὲ
θατέρου κατὰ διάμετρον ἐπ' ἀριστερά. κράτος δ' ἔδωκε τῇ ταυτοῦ
καὶ ὁμοίου περιφορᾷ. μίαν γὰρ αὐτὴν ἄσχιστον εἴασε, τὴν δ' ἐντὸς σχίσας
ἑξαχῇ, ἑπτὰ κύκλους ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου
διάστασιν ἑκάστην, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τἀναντία μὲν ἀλλήλοις
προσέταξεν ἰέναι τοὺς κύκλους. τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως, τοὺς δὲ τέ-
τταρας ἀλλήλοις καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους.
ἐπεὶ δὴ κατὰ νοῦν τῷ ξυνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς ξύστασις ἐγεγένητο,
μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς αὐτῆς ἐτεκταίνετο, καὶ μέσον μέσῃ
ξυναγαγὼν προσήρμοττεν. ἡ δ' ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ δι-
απλακεῖσα, κύκλῳ τε αὐτὸν ἔξωθεν περικαλύψασα, αὐτή τε ἐν αὐτῇ στρε-
φομένη, θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύστου καὶ ἔμφρονος βίου πρὸς τὸν ξύμπαν-
τα χρόνον. καὶ τὸ μὲν δὴ σῶμα ὁρατὸν οὐρανοῦ γέγονεν, αὐτὴ δὲ ἀόρατος μὲν, λογι-
σμοῦ δὲ μετέχουσα καὶ ἁρμονίας ψυχὴ τῶν νοητῶν, ἀεί τε ὄντων, ὑπὸ τοῦ ἀρίστου

enim audeo dicere medietates, quas Græci μεσότητας appellãt; ſed quaſi ita dixerim ita intelligatur, erit enim planius.) Earũ alterã eadẽ parte præſtãtem extremis atq; ſuperatã, alterã pari numero præſtantẽ extremis pariq; numero ſuperatã. Seſquialteris autẽ interuallis & ſeſquitertiis, & ſeſquioctauis ſumptis ex his colligationib⁹, in primis interuallis ſeſquioctauo interuallo ſeſquitertia omnia explebat: cũ particulã ſingularũ relinqueret. Eius autẽ particulæ interuallo relicto, habebat numerus ad numerũ eandẽ proportionẽ cõparationẽmq; in extremis, quã habẽt CCLVI. cũ CCXLIII. atq; ita permixtum illud ex quo hæc ſecuerat, etiã omne cõſumpſerat. Hãc igitur omnẽ cõiunctionẽ duplicẽ in lõgitudinẽ diffidit, mediæq; accõmodans mediã, quaſi decuſſauit, deinde in orbẽ torſit, vt & ipſæ ſecũ & inter ſe ex cõmiſſura quę è regione eſſet, iũgerẽtur, eóq; motu qui ſemper in eodẽ erat, eodẽmq; modo ciebatur, vndiq; eſt eos circũplexus. Atq; ita cũ alterum eſſet exteriorẽ amplexus orbẽ, illum eiuſdẽ naturæ, hũc alterius notauit: eámque quæ erat eiuſdẽ detorſit à latere in dextrã partem. hanc autem citimã à media linea direxit ad læuam. Sed principatũ dedit ſuperiori, quã ſolam indiuiduã reliquit. Interiorem autem cũ in ſex partes cæli diuiſiſſet, ſeptẽ orbeis diſpares duplo & triplo interuallo moueri iuſsit, cõtrariis inter ſe curſibus, eorũ autem trium fecit pares celeritates, ſed quatuor & inter ſe diſpares, & trium reliquorũ. Animum igitur cum ille procreator mundi Deus ex ſua mente & diuinitate genuiſſet, tum denique omne quod erat cõcretum atq; corporeum ſubſternebat animo, interiúſq; faciebat, atq; ita mediæ mediã accommodãs copulabat. Sic animus à medio profectus, extremitatẽ cæli à ſuprema regione rotũdo ambitu circuniecit, ſeſéq; ipſe verſans, diuinæ, ſempiternæ, ſapientíſq; vitæ induxit exordiũ. Et corpus quidẽ cæli ſpectabile effectum eſt, animus autem oculorum effugit obtutũ. Eſt aũt animus ex omnibus rationis cõtentioníſq; (ἁρμονίαι græcè) ſempiternarum rerũ, & ſub intelligentiam cadẽtiũ cõpos & particeps, quo nihil ab optimo & præſtãtiſsimo

genitore melius procreatum, quippe qui ex eadem vinctus, alteráque natura, adiūcta materia temperatione trium partium & proportione compacta, se ipse conuersans, cum materiam mutabilem arripuisset, & cum rursus indiuiduam atque simplicem per quam omnis mouetur: discernit quid sit eiusdem generis, & quid alterius, & cætera diiudicat, quid cuiq; rei sit maximè aptum, quid quoque loco aut modo aut tempore contingat, quæque distinctio sit inter ea quæ gignuntur & ea quæ sunt semper eadem. Ratio autem vera quæ versatur in iis quæ sunt semper eadem, & in eodem & in altero mouetur ipsa per sese sine voce & sine vllo sono, cum eam partem attingit qua sensus cieri potest, & orbis illius generis alterius immutatus rectus, omnia animo mentíque denūtiat: tum opiniones assensionésque firmæ veræq; gignuntur. Cum autem in illis rebus vertitur, quæ manentes semper eædem non sensu, sed intelligentia continentur.

ἀρίστη γενομένη τῶν γεννηθέντων. ἅτε οὖν ἐκ ταὐτοῦ καὶ τῆς θατέρου φύσεως, ἔκ τε οὐσίας τριῶν τούτων συγκραθεῖσα μοιρῶν, καὶ ἀνάλογον μερισθεῖσα καὶ ξυνδεθεῖσα, αὐτή τε ἀνακυκλουμένη πρὸς αὑτὴν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται, καὶ ὅταν ἀμέριστον, λέγει κινουμένη διὰ πάσης ἑαυτῆς, ὅτῳ δ' ἄν τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτου ἂν ἕτερον, πρὸς ὅ τι τε μάλιστα καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως καὶ ὁπότε συμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς ἕκαστον ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν, καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί. λόγος δὲ ὁ κατὰ ταὐτὸν ἀληθὴς γιγνόμενος, περί τε θάτερον ὢν, καὶ περὶ τὸ ταὐτὸν ἐν τῷ κινουμένῳ ὑφ' αὑτοῦ φερόμενος ἄνευ φθόγγου καὶ ἠχῆς, ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γίγνηται, καὶ ὁ τοῦ θατέρου κύκλος ὀρθὸς ἰὼν, εἰς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν διαγγέλλῃ, δόξαι καὶ πίστεις γίγνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς· ὅταν δὲ περὶ τὸ λογιστικὸν ᾖ, καὶ ὁ ταὐτοῦ κύκλος εὔτροχος ὢν αὐτὰ μηνύσῃ, νοῦς ἐπιστήμη τε ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται. τούτω δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεσθον, ἄν ποτέ τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν εἴπῃ, πᾶν μᾶλλον ἢ τἀληθὲς ἐρεῖ. ὡς δὲ κινηθέν τε αὐτὸ, καὶ ζῶν ἐνενόησε τῶν ἀϊδίων θεῶν γεγονὸς ἄγαλμα, ὁ γεννήσας πατὴρ, ἠγάσθη τε καὶ εὐφρανθεὶς, ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόησεν ἀπεργάσασθαι. καθάπερ οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῶον ἀΐδιον, καὶ τόδε πᾶν, οὕτως εἰς δύναμιν ἐπεχείρησε τοιοῦτον ἀποτελεῖν. ἡ μὲν οὖν ζώου φύσις ἐτύγχανεν οὖσα αἰώνιος, καὶ τοῦτο μὲν δὴ τῷ γεννητῷ παντελῶς προσάπτειν, οὐκ ἦν δυνατόν. εἰκόνα δ' ἐπινοεῖ κινητήν τινα αἰῶνος ποιῆσαι, καὶ διακοσμῶν ἅμα οὐρανὸν, ποιεῖ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνὶ, κατ' ἀριθμὸν ἰοῦσαν αἰώνιον εἰκόνα, τοῦτον ὃν δὴ χρόνον ὠνομάκαμεν. ἡμέρας γὰρ καὶ νύκτας καὶ μῆνας καὶ ἐνιαυτοὺς, οὐκ ὄντας πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, καὶ τότε ἅμα ἐκείνῳ ξυνισταμένῳ, τὴν γένεσιν αὐτῶν μηχανᾶται. ταῦτα δὲ πάντα μέρη χρόνου, καὶ τό τ' ἦν, τό τ' ἔσται. χρόνου γεγονότα εἴδη φέροντες, λανθάνομεν ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς. λέγομεν γὰρ δὴ ὡς ἦν, ἔστι τε καὶ ἔσται, τῇ δὲ τὸ ἔστι μόνον, κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προσήκει. τὸ δὲ ἦν, τό, τ' ἔσται, περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν ἰοῦσαν

πρέπει λέγεσθαι. κινήσεις γάρ ἐστον. τὸ δὲ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον ἀκινήτως, οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον προσήκει γίγνεσθαί ποτε. οὐδὲ γεγονέναι νῦν, οὐδ' εἰς αὖθις ἔσεσθαι, τὸ παράπαν τε οὐδὲν ὅσα γένεσις τοῖς ἐν αἰσθήσει φερομένοις προσῆψεν, ἀλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνα τε μιμουμένου, καὶ κατ' ἀριθμὸν κυκλουμένου γέγονεν εἴδη. καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τὰ τοιάδε, τό τε γεγονὸς εἶναι γεγονὸς, καὶ τὸ γιγνόμενον εἶναι γιγνόμενον, ἔτι δὲ τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον, καὶ τὸ μὴ ὂν, μὴ ὂν εἶναι, ὧν οὐδὲν ἀκριβῶς λέγομεν. περὶ μὲν οὖν τούτων τάχ' ἂν οὐκ εἴη καιρὸς πρέπων ἐν τῷ παρόντι διακριβολογεῖσθαι. χρόνος δ' οὖν μετ' οὐρανοῦ γέγονεν, ἵνα ἅμα γεννηθέντες, ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἄν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίγνηται, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς αἰωνίου φύσεως. ἵν' ὡς ὁμοιότατος αὐτῷ κατὰ δύναμιν ᾖ. τὸ μὲν γὰρ δὴ παράδειγμα, πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν. ὁ δ' αὖ διὰ τέλους τὸν ἅπαντα χρόνον γεγονώς τε καὶ ὢν καὶ ἐσόμενός ἐστι μόνος. ἐξ οὖν λόγου καὶ διανοίας θεοῦ τοιαύτης πρὸς χρόνου γένεσιν, ἵνα γεννηθῇ χρόνος ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα, ἐπίκλην ἔχοντα πλανητὰ, εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γέγονε. σώματα δ' αὐτῶν ἑκάστων ποιήσας ὁ θεὸς, ἔθηκεν εἰς τὰς περιφορὰς, ἃς ἡ θατέρου περίοδος ᾔει ἑπτὰ οὔσας, ὄντα ἑπτά. σελήνην μὲν εἰς τὴν περὶ γῆν πρώτην. ἥλιον δ' εἰς τὴν δεύτερον ὑπὲρ γῆς. ἑωσφόρον δὲ καὶ τὸν ἱερὸν ἑρμοῦ λεγόμενον, εἰς τὸν τάχει μὲν ἰσόδρομον ἡλίῳ κύκλον ἰόντας, τὴν δ' ἐναντίαν εἰληχότας αὐτῷ δύναμιν, ὅθεν καταλαμβάνουσί τε καὶ καταλαμβάνονται, καὶ κατὰ ταὐτὰ ὑπ' ἀλλήλων ἥλιός τε καὶ ὁ τοῦ ἑρμοῦ καὶ ὁ ἑωσφόρος. τὰ δ' ἄλλα, οἷ δὴ καὶ δι' ἃς αἰτίας ἱδρύσατο, εἴ τις ἐπεξίοι πάσας, ὁ λόγος πάρεργος ὢν, πλέον ἂν ἔργον, ὧν ἕνεκα λέγεται πράξει. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως τάχ' ἂν κατὰ σχολὴν ὕστερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήσεως. ἐπειδὴ δὲ οὖν εἰς τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν ἕκαστον ἀφίκετο φορὰν, τῶν ὅσα ἔδει ξυναπεργάζεσθαι χρόνον, δεσμοῖς τε ἐμψύχοις σώματα δεθέντα ζῶα ἐγεννήθη, τό τε προσταχθὲν ἔμαθε κατὰ δὴ τὴν θατέρου φορὰν πλαγίαν οὖσαν, διὰ τῆς ταὐτοῦ φύσεως ἰοῦσάν τε καὶ κρατουμένην. τὸ μὲν μείζονα αὐτῶν,

vt terram Lunæ curſus proximè ambiret, eiq; ſupra terrã proxima Solis circunuectio eſſet. Lucifer deinde & ſancta Mercurii ſtella, curſum habent Solis celeritati parẽ, ſed vim quandã contrariam. concurſatione, quã inter ſe habent Lucifer, Mercurius, Sol, alii alios vincunt, viciſsímq; vincũtur. Reliquorũ ſyderum quæ cauſa collocandi fuerit, quæq; eorum ſit collocatio, in ſermonem alium differẽdum eſt, ne in eo quod attingẽdum fuit, q̃ in eo cuius cauſa attigimus maior ponatur oratio. Quãdo igitur vnumquodq; eorũ ſyderum curſum decorum eſt adeptum, ex quibus erat motus temporis cõſignandus, colligatiſq; corporibus vinculis animalibus, cum animalia orta ſunt, eáq; imperio parêre didicerunt, tunc ex alterius naturæ motione tranſuerſa in eiuſdem naturæ motum incurrẽtia, in eáq; hærentia atq; impedita: cũ alia maiorem luſtrarent orbẽ,

alia minorẽ,tardiúſq; maiorẽ, celeriúſq; minorẽ, motu vnius eiuſdẽmq; naturæ:quæ velociſsimè mouebantur,ea celeritate vinci à tardioribus,& cum ſuperarẽt ſuperari videbantur. Omneis enim orbeis eorum quaſi Helicis inflexione vertebat, quia bifariã cõtrarie ſimul procedẽtia efficiebãt, vt quod eſſet tradiſsimum,id proximũ fieret celerrimo. Atq; vt eſſet mensura quædã euidens quæ in iſtis octo curſibus celeritates tarditatéſq; declararet,Deus ipſe ſolem quaſi lumen accendit ad ſecũdum ſupra terrã ambitũ,vt q̃ maximè cælum omnibus colluceret,animantéſq; quibus ius erat doceri ,ab eiuſdem motu & ab eo quod ſimile eſſet numerorũ naturam vímq; cognoſcerent. Nox igitur & dies ad hunc modũ & ob has generata cauſas, vnum circuitũ orbis efficit ſapientiſsimũ atq; optimum. Mẽſis autem quãdo luna luſtrato ſuo curſu ſolẽ conſecuta eſt. Annus vbi ſol ſuũ totum cõfecit & peragrauit orbẽ. Cæterorum autẽ ſyderum ambitus ignorãtes homines præter admodum paucos,neq; nomen appellãt, neq; inter ſe numero commetiuntur.Itaq; neſciũt hos ſyderũ errores id ipſum eſſe quod rite dicitur tẽpus multitudine infinita , varietate admirabili præditos.Attamen illud perſpici & intelligi poteſt, abſoluto perfectóq; numero tẽporis,abſolutũ perfectúmq; annum tũc cõpleri deniq; ,cùm ſe octo ambitus confectis ſuis curſibus ad idẽ caput retulerũt,cúmq; eos permẽſus eſt idẽ, & ſemper ſui ſimilis orbis.Has igitur ob cauſas nata aſtra ſunt, quæ per cælũ penetrãtia ſolſtitiali ſe &brumali reuocatione cõuerterent, vt hoc omne animal quod videmus,eſſet illi animali quod ſentimus ad æternitatis imitationẽ ſimillimũ.Et cætera quidem vſq; ad tẽporis ortum impreſſa ab illis quæ imitabatur effinxerat,ſed quia nondũ omne animal in mũdo intus incluſerat, ex ea parte deficiebat ad propoſitũ exẽplãr imaginis ſimilitudo. Quot igitur,& quales animaliũ formas mẽs in ſpeciẽ rerũ intuẽs poterat cernere,totidẽ,& tales in hoc mundo ſecũ cogitauit effingere.Erãt autẽ animãtium genera quatuor,quorũ vnũ diuinũ atq; cæleſte,alterũ pennigerũ,& aereũ,tertiũ terreſtre,

τὸ δὲ ἐλάττω κύκλον ἰόν. θᾶττον μὲν, τὰ τὸν ἐλάττω· τὰ δὲ τὸν μείζονα βραδύτερον περιιόντα· τῇ δὲ τ' αὐτοῦ φορᾷ τὰ τάχιστα περιϊόντα, ὑπὸ τῶν βραδύτερον ἰόντων, ἐφαίνετο καταλαμβάνοντα, καταλαμβάνεσθαι. πάντας γὰρ τοὺς κύκλους αὐτῶν στρέφουσα ἕλικα, διὰ τὸ διχῇ, κατὰ τὰ ἐναντία ἅμα προϊέναι, τὸ βραδύτατα ἀπιὸν ἀφ' αὐτῆς οὔσης ταχίστης, ἐγγύτατα ἀπέφαινεν. ἵνα δὲ εἴη μέτρον ἐναργές τι πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι καὶ τάχει, καὶ τὰ περὶ τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο, φῶς ὁ θεὸς ἀνῆψεν ἐν τῇ πρὸς γῆν δευτέρᾳ περιόδων, ὃ δὴ νῦν κεκλήκαμεν ἥλιον. ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανὸν, μετάσχοι τε ἀριθμοῦ τὰ ζῶα, ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα παρὰ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς. νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα τε γέγονεν. οὕτω καὶ διὰ ταῦτα ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος. μεὶς δὲ, ἐπειδὰν σελήνη περιελθοῦσα τὸν ἑαυτῆς κύκλον ἥλιον ἐπικαταλάβοι. ἐνιαυτὸς δὲ ὁπόταν ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθοι κύκλον. τῶν δ' ἄλλων τὰς περιόδους οὐκ ἐννενοηκότες ἄνθρωποι, πλὴν ὀλίγοι τῶν πολλῶν, οὔτε ὀνομάζουσιν, οὔτε πρὸς ἄλληλα συμμετροῦνται, σκοποῦντες ἀριθμοῖς. ὥστε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐκ ἴσασι χρόνον ὄντα τὰς τούτων πλάνας. πλήθει μὲν ἀμηχάνῳ χρωμένας, πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς. ἔστι δ' ὅμως οὐδὲν ἧττον κατανοῆσαι δυνατὸν, ὡς ὅ γε τέλεος ἀριθμὸς, χρόνου τὸν τέλεον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιόδων τὰ πρὸς ἄλληλα ξυμπερανθέντα, τάχει σχῇ κεφαλὴν τῷ, τοῦ τ' αὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἰόντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ. κατὰ ταῦτα δὴ τούτων ἕνεκα, ἐγεννήθη τῶν ἄστρων ὅσα δι' οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχε τροπάς, ἵνα τόδ' ὡς ὁμοιότατον ᾖ τῷ τελεωτάτῳ καὶ νοητῷ ζώῳ πρὸς τὴν τῆς διαιωνίας μίμησιν φύσεως. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη μέχρι χρόνου γενέσεως ἀπείργαστο, εἰς ὁμοιότητα ᾧπερ ἀπεικάζετο. τῷ δὲ μήπω τὰ πάντα ζῶα ἐντὸς αὐτοῦ γεγενημένα περιειληφέναι, ταύτῃ ἔτι εἶχεν ἀνομοίως. τοῦτο δὴ τὸ κατάλοιπον ἀπειργάζετο αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ παραδείγματος ἀποτυπούμενος φύσιν. ᾗπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας τῷ ὃ ἔστι ζῶον, οἷαί τε ἔνεισι καὶ ὅσαι καθορᾷ, τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενοήθη δεῖν καὶ τόδε σχεῖν. εἰσὶ δὲ τέτταρες. μία μὲν, οὐράνιον θεῶν γένος· ἄλλη δὲ πτηνὸν καὶ ἀεροπόρον· τρίτη δὲ ἔνυδρον εἶδος· πεζὸν δὲ καὶ χερσαῖον,

τέταρτον, τοῦ μὲν θείου τὴν πλείστην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀπειργά-
ζετο, ὅπως ὅτι λαμπρότατον, ἰδεῖν τε κάλλιστον εἴη. τῷ δὲ παν-
τὶ προσεικάζων εὔκυκλον ἐποίει, τίθησί τε εἰς τὴν τοῦ κρα-
τίστου φρόνησιν, ἐκείνῳ ξυνεπόμενον, νείμας περὶ πάντα κύ-
κλῳ τὸν οὐρανὸν, κόσμον ἀληθινὸν αὐτῷ πεποικιλμένον εἶναι
καθ' ὅλον. κινήσεις δὲ δύο προσῆψεν ἑκάστῳ, τὴν μὲν ἐν ταὐτῷ
κατὰ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τὰ αὐτὰ ἑαυτῷ διανοουμέ-
νῳ. τὴν δὲ ὡς τὸ πρόσθεν ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφο-
ρᾶς κρατουμένῳ. τὰς δὲ πέντε κινήσεις ἀκίνητον καὶ ἑστὼς, ἵν'
ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς ἄριστον. ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας
γέγονεν, ὅσα ἀπλανῆ τῶν ἄστρων ζῶα, θεῖα ὄντα καὶ διὰ
ταὐτὰ ἐν ταὐτῷ στρεφόμενα ἀεὶ μένει. τὰ δὲ τρεπόμενα, καὶ
πλάνην τοιαύτην ἴσχοντα, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη,
κατ' ἐκεῖνα γέγονε. γῆν δὲ τροφὸν μὲν ἡμετέραν, εἱλουμένην
δὲ περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον τεταμένον φύλακα, καὶ δη-
μιουργὸν νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ
πρεσβυτάτην σωμάτων, ὅσα ἐντὸς οὐρανοῦ γέγονε. χορείας δὲ
τούτων αὐτῶν καὶ παραβολὰς ἀλλήλων, καὶ περὶ τὰς τῶν
κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἐπανακυκλήσεις καὶ προχωρήσεις, ἔν τε
ταῖς συνάψεσιν, ὁποῖοι τῶν θεῶν κατ' ἀλλήλους γιγνόμε-
νοι, καὶ ὅσοι κατ' ἀντικρὺ, μεθ' οὕστινάς τε ἐπίπροσθεν ἀλλή-
λοις, ἡμῖν τε κατὰ χρόνους οὕστινας ἕκαστοι κατακαλύπτονται καὶ
πάλιν ἀναφαινόμενοι, φόβους καὶ σημεῖα τῶν μετὰ ταῦτα γενη-
σομένων τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι πέμπουσι, τὸ λέγειν
ἄνευ δι' ὄψεως τούτων αὖ τῶν μιμημάτων, μάταιος ἂν εἴη πόνος.
ἀλλὰ ταῦτά τε ἱκανῶς ἡμῖν ταύτῃ καὶ τὰ περὶ θεῶν ὁρατῶν καὶ
γεννητῶν εἰρημένα φύσεως, ἐχέτω τέλος. περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαι-
μόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν, μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς, πειστέον
δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν ἐκγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν ὡς ἔφασαν,
σαφῶς δέ που τούς γε αὐτῶν προγόνους εἰδόσιν. ἀδύνατον οὖν θεῶν
παισὶν ἀπιστεῖν, καίπερ ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀναγκαίων ἀποδεί-

quartum diuinæ animationis. Maximè speciē faciebat ex igne, ita vt splendidissimus esset, & aspectu pulcherrimus. Cúmq; similē vniuersitatis naturā efficere vellet, ad volubilitatē rotundauit, comitéq; eū sapientia quāoptimæ mētis effecit, circúmq; cælum æqualiter distribuit, vt hūc varietate distinctū, bene Græci κόσμον, nos lucētem mundum nominaremus. Dedit autem diuinis duo genera motus: vnū quod semper esset in eodē æquè, & idem in omnibus, atq; vno modo celeraret: alterum, quod ante mouit, in quā partem à cōuersione eiusdem, & similis pelleretur. Quinque autem reliquis motibus orbem eum esse voluit, immobilem, & stantem, ex quo genere ea sunt sydera, quæ infixa cælo nō mouētur loco, quæ sunt animātia, eáq; diuina, ob eámq; causam suis sedibus inhærēt, & perpetuo manēt. Quæ autem vaga & mutabili ratione labūtur, ita generata sunt, vt supra diximus. Iam vero terrā altricem nostram, quæ traiecto axe sustinetur, diei noctísq; effectricem, eādémq; custodem antiquissimā Deorum voluit esse eorū, qui intra cælum gignerētur. Fusiones autem Deorum, & inter ipsos Deos cōcursiones, quæq; in orbibus eorū conuersiones antecessionésque eueniant, cúmq; inter se pene cōtingant eos qui prope copulentur contraria regione, aut pone quos, aut ante labantur, quasq; temporibus à nostro aspectu oblitescāt, rursúsq; emersi errorem incutiāt rationis expertibus, si verbis explicare conemur nullo posito sub oculos simulacro earū rerum, frustra suscipiatur labor. Sed hæc satis sūt dicta nobis: quæq; de Deorū qui cernūtur, quique orti sunt, natura præfati sumus, habeant hunc terminum: reliquorū autem quos Græci δαίμονας appellant, nostri (vt opinor) Lareis, si modo hoc rectè conuersum videri potest, & nosse & nūciare ortū eorum maius est, q̄ vt profiteri scribere nos audeamus. Credēdum nimirū est veteribus, & priscis, vt aiunt, viris, qui se progeniem Deorū esse dicebāt, itaq; eorum vocabula nobis prodiderunt: nosse autē generatores suos optime poterant. Ac difficillime factu est, à Diis ortis fidem non habere, quanquam nec argumentis, nec rationibus

certis eorum oratio confirmetur. quia de suis notis rebus videntur loqui, veteri legi moríq; parendũ est. Sic igitur vt ab iis est traditũ, horum Deorũ ortus habeatur, atq; dicatur, vt Oceanũ Salaciámq; cæli satu terrę q; cõceptu generatos editósq; memoremus. Ex iis Saturnũ & Opẽ, deinceps Iouẽ atq; Iunonẽ reliquos fratres inter se agnatósq; vsurpare atq; appellare solemus, & eorũ, vt vtamur veteri verbo, prosapiã. Quando igitur oẽs & qui mouẽtur, palámq; se ostẽdunt, & qui eatenus nobis declarãtur quoad ipsi volunt creati sunt, tũ ad eos is Deus qui omnia genuit, fatur hæc, Vos qui Deorũ satu orti estis attẽdite. Quorum operũ ego parens effectórq; sum, hæc sunt indissoluta me vinito, q̃q omne colligatũ solui potest. Sed haudquaquã boni est ratione uinctum velle dissoluere. Sed quoniã estis orti, immortales vos quidẽ esse & indissolubiles nõ potestis. Nec vnquã tamen dissoluemini, neq; vos vlla mortis fata periment: nec fraus valentior q̃ consilium meum, quod maius est vinculum ad perpetuitatem vestram, quam illa quibus estis tũ cum gignebamini, colligati. Quid sentiam igitur, cognoscite. Tria egnera nobis reliqua sunt, eaq; mortalia, quibus prætermissis cæli absolutio perfecta nõ erit. Omnia enim genera animalium complexa nõ tenebit. Teneat autẽ oportebit, vt quæ à meipso effecta sint, Deorum vitam possint adæquare. vt igitur mortali cõditione generentur, vos suscipite, vt illa gignatis imiteminíq; vim meã, qua & in vestro ortu me vsum meministis. In quibus qui tales creãtur, vt Deorum immortalium quasi gentiles esse debeant, diuini generis appellentur, teneántq; omnium animãtium principatum, vobisq; iure & lege volentes pareãt. Quorum vobis initium statúsq; traditur à me. Vos autẽ ad id quod erit immortale partẽ attexitote mortalem. Ita oriẽtur animãtes quos & viuos alatis, & cõsumptos sinu recipiatis. Hæc ille dixit, deinde ad tẽperationem superiorem reuertitur. In qua omnẽ animum vniuersæ naturæ temperans permiscebat, superisq; permixtionibus reliquias fundens æquabat, eodẽ modo forme, nisi ꝙ nõ ita incorrupta, vt ea quæ

ξεων λεγόντων· ἀλλ' ὡς οἰκεῖα φασκόντων ἀπαγγέλλειν ἑπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ' ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις καὶ περὶ τούτων τῶν θεῶν ἐχέτω καὶ λεγέσθω. Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ παῖδες Ὠκεανός τε καὶ Τηθὺς ἐγενέσθην. ἐκ τούτων δὲ Φόρκυς τε καὶ Κρόνος καὶ Ῥέα, καὶ ὅσοι μετὰ τούτων. ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας Ζεύς. Ἥρα τε καὶ πάντες ὅσους ἴσμεν πάντας ἀδελφοὺς λεγομένους αὐτῶν. ἔτι τε τῶν τούτων ἄλλους ἐκγόνους, ἐπεὶ οὖν πάντες ὅσοι τε περιπολοῦσι φανερῶς καὶ ὅσοι φαίνονται καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι θεοὶ γένεσιν ἔσχον, λέγει πρὸς αὐτούς, ὁ τόδε τὸ πᾶν γεννήσας. τάδε. Θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς, πατήρ τε ἔργων ἃ δι' ἐμοῦ γενόμενα, ἄλυτα ἐμοῦ γε θέλοντος. τὸ μὲν οὖν δὴ δεθὲν πᾶν, λυτόν. τό γε μὴν καλῶς ἁρμοσθὲν καὶ ἔχον εὖ, λύειν ἐθέλειν κακοῦ. δι' ἃ καὶ ἐπείπερ γεγένησθε, ἀθάνατοι μὲν οὐκ ἐστέ, οὐδ' ἄλυτοι τὸ πάμπαν. οὔτι μὲν δὴ λυθήσεσθέ γε, οὐδὲ τεύξεσθαι θανάτου μοίρας, τῆς ἐμῆς βουλήσεως μείζονος ἔτι δεσμοῦ καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων, οἷς ὅτ' ἐγίγνεσθε συνεδεῖσθε. νῦν οὖν ὃ λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐνδεικνύμενος, μάθετε. θνητὰ ἔτι γένη λοιπὰ τρία γεννητά. τούτων δὲ μὴ γενομένων, οὐρανὸς ἀτελὴς ἔσται. τὰ γὰρ ἅπαντα ἐν αὐτῷ γένη ζώων οὐχ ἕξει. δεῖ δέ, εἰ μέλλει τέλεος ἱκανῶς εἶναι, δι' ἐμοῦ δὲ ταῦτα γενόμενα καὶ βίου μετασχόντα, θεοῖς ἰσάζοιτ' ἄν. ἵν' οὖν θνητά τε ᾖ, τό, τε πᾶν ὄντως ἅπαν ᾖ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν ὑμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν ζώων δημιουργίαν, μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν ὑμῶν γένεσιν, καὶ καθ' ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθανάτοις ὁμώνυμον εἶναι προσήκει θεῖον λεγόμενον, ἡγεμονοῦντ' ἐν αὐτοῖς, τῶν ἀεὶ καὶ ὑμῖν ἐθελόντων ἕπεσθαι, σπείρας καὶ ὑπαρξάμενος ἐγὼ παραδώσω, τὸ δὲ λοιπὸν ὑμεῖς ἀθανάτῳ θνητὸν προσυφαίνοντες, ἀπεργάζεσθε ζῶα καὶ γεννᾶτε, τροφήν τε διδόντες αὐξάνετε, καὶ φθίνοντα πάλιν δέχεσθε. ταῦτ' εἶπε, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς ἔμισγε τὰ τῶν πρόσθεν ὑπόλοιπα κατεχεῖτο μίσγων, τρόπον μέν τινα τὸν αὐτόν, ἀκήρατα δ' οὐκέτι κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως

D

ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα. ξυστήσας δὲ τὸ πᾶν, διεῖλε ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις ἔνειμέ θ' ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, καὶ ἐμβιβάσας ὡς εἰς ὄχημα τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξε, νόμους τε τοὺς εἱμαρμένους εἶπεν αὐταῖς. ὅτι γένεσις πρώτη μὲν ἔσοιτο τεταγμένη μία πᾶσιν, ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ' αὐτοῦ. δέοι δὲ σπαρείσας αὐτὰς εἰς τὰ προσήκοντα ἑκάστοις ἕκαστα ὄργανα χρόνων φῦναι ζῶον τὸ θεοσεβέστατον. διπλῆς δ' οὔσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ κρεῖττον εἴη γένος τοιοῦτον, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ. ὁπότε δὴ σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ μὲν προσίοι, τὸ δὲ ἀπίοι τοῦ σώματος αὐτῶν, πρῶτον μὲν αἴσθησιν ἀναγκαῖον εἴη, μίαν πᾶσιν ἐκ βιαίων παθημάτων ξύμφυτον γίγνεσθαι. δεύτερον δὲ, ἡδονῇ καὶ λύπῃ μεμιγμένον ἔρωτα. πρὸς δὲ τούτοις φόβον καὶ θυμὸν, ὅσα τε ἑπόμενα αὐτοῖς καὶ ὁπόσα ἐναντίως πέφυκε διεστῶτα, ὧν εἰ μὲν κρατήσειεν, ἐν δίκῃ βιώσοιντο, κρατηθέντες δὲ ἀδικίᾳ. καὶ ὁ μὲν εὖ τὸν προσήκοντα βιοὺς χρόνον, πάλιν εἰς τὴν τοῦ συννόμου πορευθεὶς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα ἕξει. σφαλεὶς δὲ τούτων, εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει μεταβάλλοι. χιλιοστῷ δὲ ἔτει ἀμφότεραι ἀφικνούμεναι ἐπὶ κλήρωσιν καὶ αἵρεσιν τοῦ δευτέρου βίου, αἱροῦνται ὃν ἂν ἐθέλῃ βίον ἑκάστη, ἔνθα καὶ εἰς θηρίου βίον ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀφικνεῖται. μὴ παυόμενος δὲ ἐν τούτοις ἔτι κακίας τρόπον, ὃν κακύνοιτο, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς τοῦ τρόπου γενέσεως εἴς τινα τοιαύτην ἀεὶ μεταβάλλει θηρίου φύσιν, ἀλλάττων τε οὐ πρότερον πόνων λήξοι, πρὶν τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιόδῳ τῇ ἐν αὐτῷ ξυνεπισπασάμενος τὸν πολὺν ὄχλον καὶ ὕστερον προσφύντα ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος, καὶ γῆς, θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα λόγῳ κρατήσας, εἰς τὸ τῆς πρώτης καὶ ἀρίστης ἀφίκοιτο εἶδος ἕξεως. διαθεσμοθετήσας δὲ πάντα αὐτοῖς ταῦτα, ἵνα τοῖς ἔπειτα εἴη κακίας ἑκάστων ἀναίτιος, ἔσπειρε τοὺς μὲν εἰς ἥλιον, τοὺς δὲ εἰς σελήνην, τοὺς δὲ εἰς τὰ ἄλλα ὅσα ὄργανα χρόνου. τὸ δὲ μετὰ τὸν σπόρον, τοῖς νέοις παρέδωκε θεοῖς σώματα πλάττειν θνητὰ, τό, τε ἐπίλοιπον.

ſemper iiſdẽ,ſed Diis ſecũdum ſumebat atq; etiã tertium. Toto igitur omni cõſtituto,ſyderibus parẽ numerum diſtribuit animorum,& ſingulos adiũxit ad ſingula,atq; ita quaſi in currum vniuerſitatis impoſuit,cõmonſtrauitq; leges fatales ac neceſſarias: & oſtendit primum ortum vnum fore omnibus eũq; moderatum atq; cõſtantem,nec ab vllo imminutum. Satis autem & quaſi ſparſis animis fore,vti certis temporum interuallis,oriretur animal quod eſſet ad cultum Deorum aptiſsimũ. Sed cum duplex eſſet natura generis humani, ſic res habebãt, vt præſtantius genus eſſet eorum, qui eſſent futuri viri. Cùm autem animos corporibus cum neceſsitate inſeuiſſet, cúmq; ad corpora neceſsitate acceſsio fieret,tũ abſceſsio, neceſſe erat ſenſum exiſtere vnum,cõmunémq; omniũ vehementiore motu excitatũ coniunctũq; naturæ,deinde voluptate & moleſtia mixtum amorem,poſt irã & metum,& reliquos motus animi, comites ſuperiorum,& his etiã cõtrarios diſsidentes:quos qui ratione rexerit, iuſtè vixerit: qui autem his ſe dederit, iniuſtè. Atq; ille qui rectè & honeſtè curriculum viuendi à natura datum cõfecerit,ad illud aſtrum quo cũ aptus fuerit, reuertetur: qui autem immoderatè & intemperatè vixerit,eum ſecundus ortus in figurã muliebrem trãsferet. Et ſi ne tum quidẽ finem vitiorum faciet,grauius etiã iactabitur,& in ſuis moribus ſimillimas figuras pecudum & ferarum trãsferetur:neq; malorum terminum prius aſpiciet,quã illam ſequi cœperit cõuerſionẽ quam habebat in ſe eiuſdem & vnius ſimul innatã & inſitã. quod tũ deniq; eueniet,cũ illa quæ ex igne,aere, aqua atq; terra turbulẽta & rationis expertia inſederint, deniq; ratione depulerit,& ad primã atq; optimam effectionẽ animi peruenerit. Quæ cũ ita deſignaſſet,ſeſéq; ſi quid poſtea fraudis, aut vitii eueniſſet extra omnẽ culpã,cauſãq; poſuiſſet,alios in terrã, alios in lunã,alios in reliquas mũdi partes,quæ ſunt ad ſpatiorũ tẽporis ſignificationẽ notæ cõſtitutæ,ſpargẽs quaſi ſerebat. Poſt autẽ ſationem eã, Diis,vt ita dicã,iunioribus permiſit, vt corpora mortalia effingerent, quãtumq; eſſet reliquum

ex humano animo quod deberet accedere, id omne & quæ sequentia essent perpolirent & absoluerent: deinde vt huic animanti principem se ducémque præberet, vitámque eius pulcherrime regeret & gubernaret, nisi quatenus ipse sua culpa sibi aliquid miseriæ quæreret. Atq; is quidem qui cuncta cōposuit, cōstanter in suo manebat statu: qui autem erant ab eo creati, cum parentis ordinem cognouissent, hunc sequebantur. Itaq; cum accepissent immortale principium mortalis animantis, imitantes genitorem & effectorem sui, particulas ignis & terræ, & aquæ & aeris à mūdo, quas rursus redderent, mutuabantur, eásq; inter se copulabant, haud iisdem vinculis quibus ipsi erant colligati, sed talibus quæ cerni non possent propter paruitatem, crebris quasi cuneolis iniectis, vnum efficiebant ex omnibus corpus: itémq; in eo influente atq; effluente animi diuini ambitus illigabant. Itaq; illi in flumen immersi, neq; tenebant, neq; tenebantur, sed vi magna tum ferebant, tum ferebantur. Ita totum animal mouebatur illud quidem, sed immoderate & fortuitu, vt sex motibus veheretur: nam & antè & ponè, ad læuam & ad dextrā, & sursum & deorsum, modò huc modò illuc.

ὅσον δὲ ψυχῆς ἀνθρωπίνης δέον προσγενέσθαι, τοῦτο, καὶ πάνθ' ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις ἀπεργασαμένοις ἄρχειν, καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα, τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῷον, ὅτι μὴ κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον. καὶ ὁ μὲν δὴ ταῦτα πάντα διατάξας, ἔμενεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει. μένοντος δὲ νοήσαντες οἱ παῖδες τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν ἐπείθοντο αὐτῇ, καὶ λαβόντες ἀθάνατον ἀρχὴν θνητοῦ ζῴου, μιμούμενοι τὸν σφέτερον δημιουργόν, πυρὸς καὶ γῆς, ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου δανειζόμενοι μόρια, ὡς ἀποδοθησόμενα πάλιν εἰς ταὐτὸ λαμβανόμενα συνεκόλλων. οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ συνείχοντο δεσμοῖς, ἀλλὰ διὰ σμικρότητα ἀοράτοις πυκνοῖς γόμφοις συντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπεργαζόμενοι σῶμα ἕκαστον, τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον. αἱ δὲ εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖσαι πολύν, οὔτ' ἐκράτουν, οὔτ' ἐκρατοῦντο. βίᾳ δ' ἐφέροντο καὶ ἔφερον. ὥστε τὸ μὲν ὅλον κινεῖσθαι ζῷον, ἀτάκτως μὴν ὅπῃ τύχῃ προϊέναι, καὶ ἀλόγως, τὰς ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἔχον, εἴς τε γὰρ τὸ πρόσθεν καὶ ὄπισθεν, καὶ πάλιν εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, κάτω τε καὶ ἄνω, καὶ πάντῃ κατὰ τοὺς ἓξ τόπους, πλανώμενα προῄει. πολλοῦ γὰρ ὄντος τοῦ κατακλύζοντος καὶ ἀπορρέοντος κύματος, ὃ τὴν τροφὴν παρεῖχεν. ἔτι μείζω θόρυβον ἀπειργάζετο, τὰ τῶν προσπιπτόντων παθήματα ἑκάστοις, ὅτε πυρὶ προσκρούσειε τὸ σῶμά τινος ἔξωθεν ἀλλοτρίῳ περιτυχόν, ἢ καὶ στερεῷ γῆς, ὑγροῖς τε ὀλισθήμασιν ὑδάτων, εἴτε ζάλῃ πνευμάτων ὑπὸ ἀέρος φερομένων καταληφθείη. καὶ ὑπὸ πάντων τούτων διὰ τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φερόμεναι προσπίπτοιεν, αἳ δὴ καὶ ἔπειτα διὰ ταῦτα ἐκλήθησάν τε, καὶ νῦν ἔτι αἰσθήσεις συνάπασαι κέκληνται. καὶ δὴ καὶ τότε ἐν τῷ παρόντι πλείστην καὶ μεγίστην παρεχόμεναι κίνησιν μετὰ τοῦ ῥέοντος ἐνδελεχῶς ὀχετοῦ κινοῦσαι, καὶ σφοδρῶς σείουσαι τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταὐτοῦ παντάπασιν ἐπέδησαν ἐναντία αὐτῇ ῥέουσαι, καὶ ἐπέσχον ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν. τὴν δ' αὖ θατέρου διέσεισαν, ὥστε τὰς τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου τρεῖς ἑκατέρας ἀποστάσεις, καὶ τὰς τῶν ἡμιολίων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων μεσότητας καὶ συνδέσεις, ἐπειδὴ παντε-

λυταὶ αὗται οὐκ ἦσαν δὴ πλὴν ὑπὸ τοῦ ξυνδήσαντος. πάσας μὲν στρέψαι στροφάς, πάσας δὲ κλάσεις καὶ διαφορὰς τῶν κύκλων ἐμποιεῖν, ὁσαχῇπερ ἦν δυνατόν, ὥστε μετ' ἀλλήλων μόγις συνεχομένας φέρεσθαι μέν, ἀλόγως δὲ φέρεσθαι, τοτὲ ἐναντίας, τοτὲ δὲ πλαγίας, τοτὲ ὑπτίας· οἷον ὅταν τις ὕπτιος ἐρείσας τὴν κεφαλὴν μὲν ἐπὶ γῆς, τοὺς δὲ πόδας προσβαλὼν ἄνω ἔχῃ πρός τινι· τότε ἐν τούτῳ τῷ πάθει τοῦ τε πάσχοντος καὶ τῶν ὁρώντων, τά τε δεξιὰ ἀριστερὰ, καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιά, ἑκατέροις τὰ ἑκατέρων φαντάζεται, ταὐτὸν δὴ τοῦτο καὶ τοιαῦτα ἕτερα, αἱ περιφοραὶ πάσχουσαι σφοδρῶς, ὅταν γέ τῳ τῶν ἔξωθέν τι ταὐτοῦ γένους, ἢ τοῦ θατέρου περιτύχωσι, τότε ταὐτόν τῳ καὶ θάτερόν του, τἀναντία τῶν ἀληθῶν προσαγορεύουσαι, ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι γεγόνασιν, οὐδὲ μία τε ἐν αὐταῖς τότε περίοδος ἄρχουσα, οὐδ' ἡγεμών ἐστιν. αἷς δ' αὖ ἔξωθεν αἰσθήσεις τινὲς φερόμεναι καὶ προσπεσοῦσαι, ξυνεπισπάσωνται καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἅπαν κύτος, τόθ' αὗται κρατούμεναι, κρατεῖν δοκοῦσι. καὶ διὰ πάντα ταῦτα τὰ πάθη νῦν κατ' ἀρχάς, ἄνους ψυχὴ γίγνεται τὸ πρῶτον, ὅταν σώματι ἐνδεθῇ θνητῷ. ὅταν δὲ τὸ τῆς αὔξης καὶ τροφῆς ἔλαττον ἐπίῃ ῥεῦμα, πάλιν δ' αἱ περίοδοι λαμβανόμεναι γαλήνης, τὴν αὑτῶν ὁδὸν ἴωσι, καὶ καθιστῶνται μᾶλλον ἐπιόντος τοῦ χρόνου· τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἰόντων σχῆμα, ἑκάστων τῶν κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευθυνόμεναι, τό τε θάτερον, καὶ τὸ ταὐτὸν προσαγορεύουσαι κατ' ὀρθόν, ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γιγνόμενον ἀποτελοῦσιν. ἂν μὲν οὖν δὲ καὶ συνεπιλαμβάνηταί τις ὀρθὴ τροφὴ παιδεύσεως, ὁλόκληρος ὑγιής τε παντελῶς, τὴν μεγίστην ἀποφυγὼν νόσον γίγνεται. καταμελήσας δὲ χωλὴν τοῦ βίου, διαπορευθεὶς ζωήν, ἀτελὴς καὶ ἀνόητος εἰς ᾅδου πάλιν ἔρχεται. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερά ποτε γίγνεται. περὶ δὲ τῶν νῦν προτεθέντων δεῖ διελθεῖν ἀκριβέστερον. τὰ δὲ πρὸ τούτων περὶ σωμάτων κατὰ μέρη τῆς γενέσεως, καὶ περὶ ψυχῆς, δι' ἅς τε αἰτίας καὶ προνοίας γέγονε θεῶν, τοῦ μάλιστα εἰκότος ἀντεχομένοις, οὕτω καὶ κατὰ ταῦτα πορευομένοις διεξιτέον. τὰς μὲν οὖν θείας περιόδους δύο οὔσας, τὸ τοῦ παντὸς σχῆμα ἀπομιμησάμενοι, περιφερὲς ὄν, εἰς σφαιροειδὲς σῶμα ἐνέδησαν, τοῦτο ὃ δὴ νῦν κεφα-

λὴν ἐπονομάζομεν, ὃ θειότατόν τε ἐστὶ, καὶ τῶν ἐν ἡμῖν πάντων δεσπο-
τοῦν. ᾧ καὶ πᾶν τὸ σῶμα παρέδοσαν ὑπηρεσίαν αὐτῷ, ξυναθροίσαντες
θεοί, κατανοήσαντες ὅτι πασῶν ὅσαι κινήσεις ἔσοιντο μετέχοι. ἵν' οὖν μὴ κυ
λινδούμενον ἐπὶ γῆς, ὕψη τε καὶ βάθη παντοδαπὰ ἐχούσης, ἀποροῖ, τὰ μὲν
ὑπερβαίνειν, ἔνθεν δὲ ἐκβαίνειν, ὄχημ' αὐτῷ τοῦτο καὶ εὐπορίαν ἔδοσαν,
ὅθεν δὴ μῆκος τὸ σῶμα ἔσχεν. ἐκτατά τε κῶλα καὶ καμπτὰ ἔφυσε τέττα
ρα, θεοῦ μηχανησαμένου πορείαν. οἷς ἀντιλαμβανόμενον καὶ ἀπερειδόμε-
νον, διὰ πάντων τόπων πορεύεσθαι δυνατὸν γέγονε. τὴν θειοτάτου καὶ ἱερω
τάτου φέρων οἴκησιν ἐπάνωθεν ἡμῶν. σκέλη μὲν οὖν χεῖρές τε ταύτῃ καὶ διὰ
ταῦτα πᾶσι προσέφυ. τοῦ δ' ὄπισθεν τὸ πρόσθεν τιμιώτερον καὶ ἀρχικώ-
τερον νομίζοντες θεοὶ, ταύτῃ τὸ πολὺ τῆς πορείας ἡμῖν ἔδοσαν. ἔδει δὴ διωρι
σμένον ἔχειν καὶ ἀνόμοιον τὸ πρόσθεν τοῦ σώματος ἄνθρωπον. διὸ πρῶτον
μὲν περὶ τὸ τῆς κεφαλῆς κύτος ὑποθέντες αὐτόσε τὸ πρόσωπον, ὄργανα
ἐνέδησαν τούτῳ πάσῃ τῇ τῆς ψυχῆς προνοίᾳ, καὶ διέταξαν τὸ μετέχον ἡγε-
μονίας τοῦτ' εἶναι τὸ κατὰ φύσιν πρόσθεν, τῶν δὲ ὀργάνων πρῶτον μὲν φω-
σφόρα συνετεκτήναντο ὄμματα, τοιᾷδε ἐνδήσαντες αἰτίᾳ. τοῦ πυρὸς ὅσον
τὸ μὲν κάειν οὐκ ἔσχε, τὸ δὲ παρέχειν φῶς ἥμερον. οἰκεῖον ἑκάστης ἡμέρας
σῶμα ἐμηχανήσαντο γίγνεσθαι. τὸ γὰρ ἐντὸς ἡμῶν ἀδελφὸν ὂν, τούτου
πῦρ ἐποίησαν διὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν λεῖον καὶ πυκνόν. ὅλον μὲν, μάλιστα δὲ
τὸ μέσον ξυμπιλήσαντες τῶν ὀμμάτων. ὥστε τὸ μὲν ἄλλο, ὅσον παχύτερον στέγειν
πᾶν. τὸ τοιοῦτο δὲ μόνον αὐτὸ καθαρὸν διηθεῖν. ὅταν οὖν μεθημερινὸν ᾖ φῶς
περὶ τὸ τῆς ὄψεως ῥεῦμα, τότε ἐκπῖπτον ὅμοιον πρὸς ὅμοιον ξυμπα-
γὲς γενόμενον, ἓν σῶμα οἰκειωθὲν ξυνέστη κατὰ τὴν τῶν ὀμμάτων εὐθυωρίαν,
ὅπῃπερ ἂν ἀντερείδῃ τὸ προσπῖπτον ἔνδοθεν, πρὸς ὃ τῶν ἔξω ξυνέπεσεν. ὁ-
μοιοπαθὲς δὴ δι' ὁμοιότητα πᾶν γενόμενον, ὅτου τε αὐτό ποτε ἐφάπτηται,
καὶ ὃ ἂν ἄλλο ἐκείνου, τούτων τὰς κινήσεις διαδιδὸν, εἰς ἅπαν τὸ σῶμα μέ-
χρι τῆς ψυχῆς αἴσθησιν παρέσχετο ταύτην, ᾗ δὴ ὁρᾶν φαμέν. ἀπελθόντος
δὲ εἰς νύκτα τοῦ συγγενοῦς πυρὸς, ἀποτέτμηται. πρὸς γὰρ ἀνόμοιον ἐξιὸν
ἀλλοιοῦταί τε αὐτὸ καὶ κατασβέννυται. συμφυὲς οὐκ ἔτι τῷ πλησίον ἀέρι γι-
γνόμενον. ἅτε πῦρ οὐκ ἔχοντι. παύεται δὲ οὖν ὁρῶν, ἔτι ἐπαγωγὸν γίγνεται
ὕπνου. σωτηρίαν γὰρ ἣν οἱ θεοὶ ἕνεκα τῆς ὄψεως ἐμηχανήσαντο τὴν τῶν βλε-
φάρων φύσιν, ὅταν ταῦτα ξυμμύσῃ, καθείργνυσι τὴν τοῦ πυρὸς ἔνδον δύνα
μιν. ἡ δὲ διαχεῖ τε καὶ ὁμαλύνει τὰς ἐντὸς κινήσεις. ὁμαλυνθεισῶν δὲ ἡσυ-
χία γίγνεται. γενομένης δὲ πολλῆς μὲν ἡσυχίας, βραχυόνειρος ὕπνος ἐμ-
πίπτει. καταλειφθεισῶν δέ τινων κινήσεων μειζόνων, οἷαι καὶ ἐν οἵοις ἂν τό-

ποις λείπονται, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα παρέσχετο ἀφομοιωθέντα ἐντὸς, ἔξω τε ἐγερθεῖσιν ἀπομνημονευόμενα φαντάσματα, τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν κατόπτρων εἰδωλοποιΐαν, καὶ πάντα ὅσα ἐμφανῆ καὶ λεῖα, κατιδεῖν οὐδὲν ἔτι χαλεπόν. ἐκ γὰρ τῆς ἐκτὸς ἐντός τε τοῦ πυρὸς, ἑκατέρου κοινωνίας ἀλλήλοις, ἑνός τε περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γενομένου, καὶ πολλαχῇ μεταρρυθμισθέντος, πάντα τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης ἐμφαίνεται, τοῦ περὶ τὸ πρόσωπον πυρὸς, τῷ περὶ τὴν ὄψιν πυρὶ, περὶ τὸ λεῖον καὶ λαμπρὸν, ξυμπαγεῖ γιγνομένῳ. δεξιὰ δὲ φαντάζεται τὰ ἀριστερὰ, ὅτι τοῖς ἐναντίοις μέρεσι τῆς ὄψεως περὶ τὰ ἐναντία μέρη γίγνεται ἐπαφὴ παρὰ τὸ καθεστὼς ἔθος τῆς προσβολῆς. δεξιὰ δὲ τὰ δεξιὰ, καὶ τὰ ἀριστερὰ ἀριστερὰ τοὐναντίον, ὅταν μεταπέσῃ ξυμπηγνύμενον, ᾧ ξυμπήγνυται φῶς. τοῦτο δὲ, ὅταν ἡ τῶν κατόπτρων λειότης, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὕψη λαβοῦσα, τὸ δεξιὸν εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἀπώσῃ τῆς ὄψεως, καὶ θάτερον ἐπὶ θάτερον. κατὰ δὲ τὸ μῆκος στραφὲν τοῦ προσώπου, ταὐτὸν τοῦτο ὕπτιον ἐποίησε πᾶν φαίνεσθαι, τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω τῆς αὐγῆς, τό τ᾽ ἄνω πρὸς τὸ κάτω πάλιν ἀπωθοῦν. ταῦτ᾽ οὖν πάντ᾽ ἐστὶ τῶν ξυναιτίων, οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσι χρῆται, τὴν τοῦ ἀρίστου κατὰ τὸ δυνατὸν ἰδέαν ἀποτελῶν, δοξάζεται δὲ ὑπὸ τῶν πλείστων, οὐ ξυναίτια, ἀλλ᾽ αἴτια εἶναι τῶν πάντων, ψύχοντα καὶ θερμαίνοντα, πηγνύντα τε καὶ διαχέοντα, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀπεργαζόμενα. λόγον δὲ οὐδένα, οὐδὲ νοῦν εἰς οὐδὲν δυνατὰ ἔχειν ἐστί. τῶν γὰρ ὄντων ᾧ νοῦν μόνῳ κτᾶσθαι προσήκει, λεκτέον ψυχήν. τοῦτο δὲ ἀόρατον, πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ καὶ γῆ, σώματα πάντα ὁρατὰ γέγονε, τὸν δὲ νοῦ καὶ ἐπιστήμης ἐραστὴν, ἀνάγκη τὰς τῆς ἔμφρονος φύσεως αἰτίας πρώτας μεταδιώκειν. ὅσαι δ᾽ ὑπ᾽ ἄλλων μὲν κινουμένων, ἕτερα δ᾽ ἐξ ἀνάγκης κινούντων γίγνονται, δευτέρας ποιητέον. καὶ δὴ κατὰ ταῦτα καὶ ἡμῖν λεκτέα μὲν ἀμφότερα τὰ τῶν αἰτίων γένη. χωρὶς δὲ ὅσαι μετὰ νοῦ καλῶν καὶ ἀγαθῶν δημιουργοὶ, καὶ ὅσαι μονωθεῖσαι φρονήσεως τὸ τυχὸν ἄτακτον ἑκάστοτε ἐξεργάζονται. τὰ μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων ξυμμεταίτια, πρὸς τὸ σχεῖν τὴν δύναμιν, ἣν νῦν εἴληχεν, εἰρήσθω. τὸ δὲ μέγιστον αὐτῶν εἰς ὠφέλειαν ἔργον, δι᾽ ὃ θεὸς αὔθ᾽ ἡμῖν δεδώρηται, μετὰ τοῦτο ῥητέον. ὄψις δὴ κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον αἰτία τῆς μεγίστης ὠφελείας γέγονεν ἡμῖν. ὅτι τῶν νῦν λόγων περὶ τοῦ παντὸς λεγομένων, οὐδεὶς ἄν ποτε ἐρρήθη, μήτε ἄστρα, μήτε ἥλιον, μήτ᾽ οὐρανὸν ἰδόντων. νῦν δ᾽ ἡμέρα τε καὶ νὺξ ὀφθεῖσαι, μῆνές τε καὶ ἐνιαυτῶν περίοδοι, μεμηχάνηνται μὲν ἀριθμὸν, χρόνου δ᾽ ἔννοιαν περί τε τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ζήτησιν ἔδοσαν, ἐξ ὧν ἐπορισάμεθα φιλοσοφίας γένος, οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔτ᾽ ἦλθεν οὔτ᾽ ἥξει ποτὲ τῷ θνητῷ γένει δωρηθὲν ἐκ θεῶν.

Sed si in splédore cõsedit, tũ vel eadẽ species, vel interdũ immutata redditur, quũ ignis oculorũ cũ eo igne qui est ob os offusus, se confudit & contulit. Dextra autẽ videntur, quæ læua sunt, quia cõtrariis partibus oculorũ, cõtrarias partes attingũt. Respõdent autẽ dextra dextris, læua læuis cõuersione luminũ, quũ ea inter se nõcohærescũt. Id fit quũ speculorũ leuitas, hinc illincq; altitudinẽ assumpsit. & ita dextra detrusit in læuã partẽ oculorum, læuaq; in dextrã. Supina etiã ora cernũtur depulsione luminũ, quæ cõuertẽs inferiora reddit quæ sunt superiora. Atqui hæc omnia ex eo genere sunt, quæ rerũ adiuuãt caussas, quib⁹ vtitur ministris deus, quum optimi speciẽ quoad fieri potest efficit. Sed æstimãt pleriq; nõ hæc adiuuãtia caussarũ sed has ipsas esse omniũ caussas, quæ vim habeãt frigoris & caloris, cõcretiõis & liquoris: careãt autẽ omni intelligẽtia atq; ratione, quæ nisi in animo nulla alia in natura reperiãtur. Animus aũt sensum omnẽ effugit oculorũ. At ignis, & aqua, & terra, & aer corpora sunt, eáq; cernũtur. Illũ autẽ qui intelligẽtiæ sapiẽtiæq; se amatorẽ profitetur, necesse est intelligẽtis sapiẽtisq; naturæ primas caussas cõquirere: deinde secundas caussas rerum earũ, quæ necessario mouẽt alias, ipsæ ab aliis mouẽtur. Quocirca nobis sic cerno esse faciendũ, vt de vtroq; nos quidẽ dicam⁹ genere causarũ separatim, tam de his quæ cũ intelligẽtia sunt efficiẽtes pulcherrimarũ rerum atq; optimarũ, quã de his quæ vacãtes prudẽtia, incõstãtia, perturbata, quæq; efficiũt. Ac de oculorũ quidẽ caussis, vt haberẽt eã vim quã nũc habẽt, satis ferme esse dictũ puto. Maxima autẽ eorũ vtilitas donata humano generi deorũ munere deinceps explicetur. Rerũ enim optimarũ cognitiões nobis oculi attulerũt. Nã hæc q̃ est habita de Vniuersitate oratio à nobis, haud vnq̃ esset inuẽta, si neq; sidera, neq; sol, neq; cœlũ sub oculorũ aspectũ cadere potuissẽt. Nũc vero dies noctésq; oculis cognitæ, tũ mensiũ annorũq; cõuersiones numerum machinatæ sunt, & spatiũ tẽporis dimẽsæ sunt, & ad quæstionem totius naturæ impulerũt. quibus ex rebus philosophiã adepti sumus: quo bo[illegible] nullum optabilius, nullum præstãtius, neq; datum est mo[illegible]lium generi deorum cõcessu atq; munere, neq; dabitur.

Ioachimi Perionii

BENEDICTINI OBSERVATIONES.

CVM locos quosdam corruptos apud Ciceronem, his duobus libris coniungendis, restituissem, quorum partim in ipso libro adhibui, partim notare tantum malui: duósq; etiam locos, qui, nescio quo casu, certe magno damno studiosorum cõuersi à Cicerone interciderunt, conuertissem: eósq; inter Ciceronianam interpretationem nollem interijcere, ne tandem aliquãdo pro Ciceronianis haberẽtur: hæc omnia mihi separatim tradenda putaui, quo facilius facti mei constaret ratio, & studiosis aliquid prodesse possem. Nam cum omnes ex ijs quæ trado, quid quantumq; desit in hoc libro intelligent, librúmq; ipsum multis locis correctum uidebunt: tum eos fructum aliquem laboris nostri percepturos, & factum meũ probaturos esse confido. Sed ut ad rem ueniam, hic primus locus occurrit,

Ac primum quidem tempus salutationibus, reliquum percunctatione cõsumpsimus) In alijs libris corruptè positum est, At quod omnes mihi concessuros spero, qui quidem hoc genus dicendi Ciceronem intellexerint mutuatum esse à Græcis. Illi enim dicunt, μὲν οὖν, Cicero, Ac quidem, Atque quidem, particula interiecta. Itaq; hoc græcè dici potest, πρῶτον μὲν οὖν χρόνον &c. Quæ autem sit percunctatio qua ait reliquum tempus à se cõsumptum esse, si quæramus, nõnulli quidem qui proximè opera Ciceronis uniuersa ediderunt, de sententia alterius, quæ sequitur, Quid est quod semper sit &c. eam non esse primam sentiunt. Itaque multa deesse confirmant. Ego autem, & hanc omnium primam esse tractatam quæstionem, & nihil hoc loco deesse puto. Quod uel hinc intelligi facillimè potest, quia cum Cicero suum de Vniuersitate librum ex Timæo Platonis transtulerit, uerisimile est inde eum quærendi & disputandi initium fecisse, unde Plato fecerit. Is autem ab eodem loco, quemadmodum intelligi ex libro potest, instituit disputare. Ac forte deest pronomẽ hac, ut dicat, Reliquum hac percũctatione cõsumpsimus, ut respõdeat illi loco Platonis quem primũ posuimus, ἔστιν οὖν δὴ κατ᾽ ἐμὴν δόξαν, πρῶτον διαιρετέον τάδε, τί τὸ ὂν μὲν ἀεὶ &c.

De ijs igitur quæ diximus, hæc sit prima distinctio, in omni oratione cum ijs rebus de quibus uidetur explicata cognatio) in alijs omnibus emendandus est hic locus. cognatio enim, non cognitio dicendum est. quod uel Platonis locus declarat maximè. Est enim scriptum apud eum συγγενεῖς ὄντας λόγους, quod Cicero

adiectiuum ad substantiui transtulit, significationem. sensus autem est, Verba rebus esse accommodanda: nec uerba solum, sed rationem tractandæ orationis, ut tantũ dicamus & quæramus quoad rerum de quibus agitur natura patiatur.

Cum rationem igitur habuisset, reperiebat, nihil esse eorum quæ natura cernerentur, nõ intelligens intelligente in toto genere præstantius) Non intelligens esse dicẽdum, cum sententia indicat, tum Platonis locus. ἀνόητον enim legitur. Emendandi sunt ergo alij libri, in quibus est, intelligens solum, pro non intelligens. Et profecto si sic legatur, falsum est quod Plato ponit.

Quòd si uniuersitatis corpus planũ & æquabile explicaretur. Neq; in eo quicquam esset requisitum &c.) Requisitũ nec Cicero dixit, nec recte cohærere posse puto, est enim apud Platonem, βάθος ἔχον, quod dimensionem corporis significat, quasi nihil habeat & contineat altitudinis, & profunditatis.

Sed cum soliditas mundo quæreretur, solida autem omnia uno medio nunquã, duobus semper copulentur, ita contigit ut inter ignem & terram, aquam aëremq; poneret) Quotiescunque positum est aëris uocabulum in quouis casu, cum in ueteribus libris, in cursu orationis idem nomen, in margine autem pro uaria lectione, nomen animæ notatum esset, tamen quidam, qui proxime hunc librum cum cæteris edidit, nescio quo consilio, aut temeritate potius ductus, illo uero sublato falsum hoc addidit. Idq; eo minus ferendum est, quòd uerum nullo loco dignum existimauit. Quod idem fecit multis alijs locis. Mihi quidem certe ante etiam quàm hunc Ciceronis librum cum Platonis coniunxissem, non erat dubium, quin aëris nomen esset legendum. Enumerat enim quatuor prima rerum initia, & quasi elemẽta, in quibus aërem haberi quis ignorat? Postea uero quàm coniunxi hos libros, nõ solum hæc mea confirmata opinio est, sed etiam uulgo enuncianda uisa fuit. præsertim cum apud Platonem semper his locis, ἀὴρ, ἀέρα &c. legantur.

Idq; ita tornauit, ut nihil effici posit rotundius, nihil ut asperitatis haberet, nihil offensionis, nihil inclusum angulis, nihil anfractibus, nihil eminens, nihil lacunosum, omnesq; partes simillimæ omniũ, quoad eius præstabat iudicio, similitudini dißimilitudo) His tot uerbis Cicero transtulit hanc Platonis breuißimam orationem, κυκλοτερὲς αὐτὸ ἐτορνεύσατο πάντων τελεώτατον ὁμοιότατόν τε αὐτὸ ἑαυτῷ σχῆμα. νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου. Nam κυκλοτερὲς σχῆμα, ut intelligi potest, non solum interpretatus est, uerũ etiam suo splẽdore quasi illustrauit. In quo mihi quidem interpretis officio functus non uidetur. τελεώτατον in accusatiuo lego, non τελεωτάτων in genitiuo plurali, ut duo ei figuræ attribuat, & summam rotunditatis perfectionem, & maximam partium omnium inter se similitudinem. Id ut putarem me admonuit illud τε adiectum superlatiuo ὁμοιότατον. ualet enim & uel que, ut eo loco, sic apud Platonem sæpißime. Itaque Cicero illa duo membra tractauit alijs duobus. Illud Ciceronis,

Omnesque partes simillimæ, nisi uerbum, sunt, intelligamus, recte non stabit. Ego malim in accusatiuo simillimas, ut ad uerbũ haberet pertineat. Illud uero, quod sequitur, Quo ad eius præstabat iudicio similitudini dissimilitudo, omnino corruptum est. Neque enim similitudini dissimilitudo, sed contrà similitudo præstat dissimilitudini. in quo illud præstat pro pulchrius est, dixit. Est enim apud Platonẽ κάλλιον. Ita autem non esse legendum, Platonis uerba declarant. Nam ita est scriptum κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου, id est, præstat similitudo dissimilitudini. Cicero enim sæpe ab adiectiuo, quod uocant Grammatici ad substantiuum rei transfert dicendi genus. Ergo pro quo ad, dicendum est quòd. Cuius consilij & facti mei rationem exponendam putaui. Cicero participijs perquam raro utitur, libentiusque pluribus dicit, quod participij uis efficit. Itaque νομίσας dixit quod eius iudicio nõ existimans aut iudicans. Sic enim solet dicere, Quòd existimaret, ꝙ putaret, quòd iudicaret, raro, existimans. In illo enim νομίσας, inclusa est causa & ratio facti. Mea igitur sententia, hic locus restituẽdus est hoc modo, Quod eius præstabat iudicio, dissimilitudini similitudo, Hic error traiectione syllabæ natus est.

Et cum tria sumpsisset, unam in speciem temperauit, naturamque illam, quam alterius diximus, ui cum eadem coniunxit) ui dicendum est, non uel, ut in cæteris positum est. Est enim apud Platonem scriptum βίᾳ.

Eius autem particulæ interuallo relicto, habebat numerus ad numerum eandẽ proportionẽ comparationẽq; in extremis quam habent CCLVI, cũ CCXLIII. atque ita permixtũ illud ex equo hæc secuerat, etiam omne cõsumpserat) in cæteris falso scriptum est, sequi prosecuerat, uel certe secabat. Est enim apud Platonem κατέτεμνεν.

Ratio autem uera, quæ uersatur in ijs, quæ mutantur) in alijs utraque legitur, pro uera. Sunt enim hæc uerba eius, superioribus Ciceronis respondentia, λόγος δὲ ὁ κατὰ ταυτὸν ἀληθὴς γινόμενος.

Cum autem in illis rebus uertitur, quæ manentes semper eædem, non sensu, sed intelligentia cõtinentur.) Hic locus in ijs libris quos ediderunt librarij ante annos duodecim, ita cum sequenti coniunctus erat, quasi perpetua ea esset & continuata oratio. Primus Badius paucis annis quàm excessisset è uita, & hunc eundem à reliquis separauit locis, & multa deesse animaduertit, & notauit. Quid autem & quantum deesset, nemo adhuc, quod quidem sciam, nec intellexit, nec exposuit. Ego qui utrumque coniungendis græcis cum latinis assecutus essem, me de studiosis discendi bene mereri posse speraui, si id scriptum reliquissem. Nec uero locum eum totum, qui deest, inter ea quæ à Cicerone conuersa sunt interijciendum suo loco putaui, quòd uererer ne quãdo illa mea pro Ciceronis haberẽtur atq; legerentur. Ac illa quidẽ uerba, Ita uim suã natura cõuertit, quæ in superioribus libris cõiũcta sunt cũ loco superiore, & illa, ius natura cõuerteret, quæ in posterioribus

ad locū, qui sequitur, uoluerūt librarij pertinere, falso utrique posuerunt: utrorumque autem error hinc manauit, quòd priores ita consentire & quasi conspirare secum omnia posse putauerunt: posteri solum cum proximo loco illa uerba uoluerunt.

Sic legendum est, Isq; orbis, qui eiusdem naturæ est, apte se torquens & uersans, eadem denunciat: tum denique necessario intelligentia & scientia absoluitur. In quo autem hæc innata sint, id si quis alio nomine quā animi appellauerit, uehementer errabit. Cumq; hoc effectum à se exemplar, moueri ac uiuere, æternorum deorum effector & parens intelligeret, maxima est uoluptate affectus, ut magis æternitatis similitudinem imitari cogitaret. Itaque ut sempiternus ipse animās est, & hæc ipsa uniuersitas, sic talem animum quoad fierpotuit absoluit. ita animantium quidem natura sempiterna effecta est; quod quoniā naturæ, quæ generata est omnino accommodari non potest, idcirco imaginem æternitatis mobilem condere statuit, & quod cœlū ornari uoluit, fecit permanētis in eodem statu æternitatis, in numero fluens, æternum exemplum, quod tempus dicimus. dies porro & noctes, & menses & annos, cū ante cōditum cœlū non essent, simul atq; illa composita fuerunt, ijs dedit ortum & orignem. Sed cum hæc ipsa temporis sint particulæ, illa etiam fuit & erit generati temporis species, profecto inscite ea ad eam rem quæ semper manet, eadem accommodamus. Nam & fuisse eam & esse & fore dicimus, cum si uerum fateri uelimus, ipsam esse tantūmodo prædicare debeamus, & illa fuisse, & fore, quoniam in motu sunt, in ijs rebus, uersari deceat, quæ generatæ in tempore labuntur & fluunt. At uero res quæ semper in eodem statu manet, omnisq; motionis expers est, nec se antiquiorem, nec iuniorem unquā effici, nec extitisse adhuc, aut fore in posterū cōuenit. Nec quicq̄ recipit eorū. quæ ijs naturis ortus affixit & attulit, quæ sensibus sunt prædita, quæ eadē temporis, cui ad imitandum proposita est æternitas, quodq; numero uertitur, genera extiterunt. Præterea hoc sæpe dicimus fuisse quod fuit, & quod est esse, & fore quod sit futurum, quorum nihil præclare dicimus. Ac de his quidem si accurate in præsentia disserere uelim, nullum tempus satis esse posit. Ergo unà cum cœlo tempus ortum est, ut quoniam unà genita sunt, simul etiam intereant, si modo unquam eorum futura est diremptio. idque ad exemplum æternæ naturæ effectum est, ut quàm maxime posit, ipsum imitetur. Nam mundus ille huius exemplum sempiternum solus per omne tempus, & fuit, & est, & futurus est. Cum hanc igitur deus habuisset in generando tempore rationem, sol, luna, aliæque sunt quinque quas errantes appellamus, stellæ generatæ, quasi termini, custodesque numerorū. Quæ parens & ædificator septem corpora cum effecisset, in orbibus septem per quos alterius naturæ conuersio iret, sic collocauit.

Hęc interpretatio est prioris loci uacui.

Itaq; cōuersatione quā inter se habent, Lucifer, Mercurius, Sol, alij alios uincūt,

uicißimq́; uincuntur) In libris qui annis superioribus editi sunt legitur, eaq́; conuersione &c. In ijs qui proxime excusi sunt, scriptum est, eaq́; concursatione, inter se habẽt &c. Ego pro e.íque, itaq; legendum puto, quoniã apud Platonem est ὅθεν quod itaque efficit. Nullum uerbum est apud Platonem, quod illis duobus respõdeat. Sed tamẽ mihi concursationis magis probatur nomen, quàm conuersionis. Est enim communis quædam illis stellis non conuersio, sed concursatio, quippe cum sententia Platonis cursum habeant solis celeritati parem.

Omnes orbeis eorũ quasi helicis inflexione uertebat, quia bifariam contrarie simul procedentia efficiebant, ut quod esset tardißimum, id proximum fieret celerrimo) legendum est quasi helicis inflexione, nõ quasi facilitatis, ut in plerisque. Est enim apud Platonem στρέφουσα ἕλικα. Proclus explicat hanc helicis inflexionem, ponit enim medium tenere inter rectam motionem & circũuectionem, quasi dicas participem utriusque generis. uerba eius adhibui, quo hic locus facilius intelligi posset, καὶ τὸ σχῆμα τῆς ἕλικος οὐκ ἔστι σύμπτωμα κενόν, ἀλλὰ τὴν μεσότητα συμπληροῖ τῶν τε εὐθυπορουμένων, καὶ τῶν κυκλοφορουμένων σωμάτων, κύκλος μὲν γάρ, ὥσπερ εἴρηται, μόνων ἐστὶ τῶν ἀπλανῶν, εὐθεῖα δὲ ἐστὶ τῆς γενέσεως, ἡ δὲ ἕλιξ ἐστὶ τῶν πλανωμένων, σύμμιξιν ἔχουσα περιφερείας τε καὶ εὐθείας. id est, Nec uero species motus helicis frustra comparata est, sed medium locum explet eorum quæ recta linea feruntur, quæque circumuehuntur. Circuitus enim, ijs solum, ut dixi, datus est, quæ inerrantes uocantur, recta progreßio ortui. Helix autem ijs stellis quæ errare dicuntur, cum ex circunuectione sit & recta motione conflata. Hoc loco lego, Quia bifariam, non ut alij, quam bifariam, quoniam apud Platonem est, διὰ τὸ διχῇ &c.

Quinque autem reliquis motibus orbem eum esse uoluit immobilem & stantem) in alijs uitiose positum est expertem, immobilem & stantem. Nam & Cicero expertis uocabulo nunquam dat ablatiuum, & apud Platonem est solum, ἀκίνητον καὶ ἑστώς.

Fusiones autem deorum) ijs qui proxime impreßi sunt, flexiones. Apud Platonem est χορείας.

Vos qui deorum satu orti estis attendite, Quorum operum ego parens effectorque sum, hæc sunt indissoluta me inuito) Sic in omnibus quos quidem legerim, scriptum reperi: illud quidem, me inuito, non potest consistere. Nam contra potius legendum est, Me nõ inuito, siquidem apud Platonẽ est ἄλυτα ἐμοῦ γε θέλοντος. Apud diuum Augustinum in lib. 13. de ciuitate c. 16. melius est, nutu meo, ἐμοῦ γε θέλοντος, & tamen hæc ipsa uerba dum profert Cic interpretationẽ nominat. Illud indissoluta, non probo. ἄλυτον enim non indissolutum dicitur, sed indissolubile. Et sic D. Augustinus legit.

Cum autem animos corporibus inseuisset) in alijs uitiose positum est contra:

Cũq́; animis corpora inseuisset. Qui error adeo planus est & perspicuus, ut mirer eum à nemine esse animaduersum. Nam quis corpora animis inseri dicat? Platonis hic locus facile indicat, ὁπότε δὴ σώμασιν ἐμφυτευθῶσιν.

Necesse erat sensum existere unum, communemque omniũ, uehementiore motu concitatũ, coniunctũq́; naturæ) In alijs pro cõcitatũ & coniunctũ posita sunt hæc in ablatiuo, concitato & cõiuncto. Sed Platonis lectione facile intelligi potest ita ut posui legendum esse. Apud eũ enim hi sunt duo accusatiui αἴσθησιν σύμφυτον.

Deinde ut huic animanti, principem se ducémque præberet, uitámque eius pulcherrime regeret, & gubernaret, nisi quatenus ipse sua culpa sibi aliquid miseriæ quæreret) In exẽplaribus fere omnibus, interiectum fuit nescio quo modo beneficijs. Ita enim scriptum est, Nisi quatenus ipse beneficijs sua culpa &c. Quod cum intelligeret quidam qui proxime hunc librum cum cæteris Ciceronis edidit, hunc errorem ut corrigeret enixus est, & similem induxit. Ita enim in libro quem impreßit legitur, Quatenus non ipse benefactus, sua culpa sibi aliquid miseriæ quæreret. Sic & illud nisi, sustulit, & pro beneficijs, benefactus posuit. Ego si Platonis uerba subijciam, spero me omnibus consilium factumque meum facile probaturum, τὸ δὲ μετὰ τὸν σπόρον τοῖς νέοις παρέδωκε θεοῖς σώματα πλάττειν θνητά. τό, τε ἐπίλοιπον ὅσον ἔτι ψυχῆς ἀνθρωπίνης δέον προσγενέσθαι, τοῦτο καὶ πάνθ' ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις ἀπεργασαμένοις, ἄρχειν καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῷον, ὅτι μὴ κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον. *Paulò altius uerba Platonis repetiui, quàm Ciceronis interpretationem. Itaque superiora non erit alienum repetere, quo facilius res intelligatur. Post autem sationem eam, dijs, ut ita dicam, iunioribus permisit, ut corpora mortalia effingerent, quantumque esset reliquum, ex humano animo quod debet accedere, id omne & quæ sequentia essent, perpolirent & absoluerent. Illud* ἄρχειν παρέδωκε, *uertit permisit, ut ducem se principémque præberet. Equidem fateor quò pertineant uerba hæc omnia numeri singularis ignorare me, nisi ad deos, quos uocat iuniores. Quod si ita est, uitiose pro plurali singulare positum est. Non posse autem ad illud pertinere, quod ait reliquum ex humano animo, hinc intelligi potest, quòd cum totus animans non potest esse in uitio nisi sit animans, tamen hoc modo permisisse deus animo diceretur, ut animantis uitam regeret optime, nisi si quis sua culpa ipse sibi aliquid miseriæ quæreret. Quasi uero animus ipse sibi & toti animanti miseriam & malum minime quærat. Iam uero cum apud Platonem illud* παρέδωκε *iunctum sit cum datiuis,* τοῖς νέοις θεοῖς, *& ad infinitiuos* πλάττειν, ἄρχειν *&* διακυβερνᾶν *pertineat, cui dubium est quin actio eorum infinitiuorum ad illos deos iuniores referri debeat? His igitur rationibus adductus in plurali legendum arbitror, principes se ducésque præberent, regerent, & gubernarent. Sed uenien-*

dum est tandem aliquando ad id, quod disputationi huius loci initium causamque dedit. In his Platonis uerbis nulla fit beneficiorũ nec benefacti mentio. Itaque tolli utrunque debet. Nam utrum illud nisi, dicẽdum nec ne sit, interest ad sententiam. Et certe si dicamus quatenus, id tenendum est necessario, sin dicamus pro quatenus, qui, cui apud Plat. ὅτι respondet, delendum erit omnino. Est igitur uel ita legendum ut posui, Nisi quatenus ipse sua culpa, sibi aliquid miseriæ quæreret. uel certe hoc modo, qui non ipse sua culpa, &c. Hoc autem posterius ferri non potest. Neque enim hæc latina sit oratio, uitamque eius pulcherrime regerent, & gubernarent, qui non ipse sua culpa sibi aliquid miseriæ quæreret. Relinquitur ergo, ut illud nisi quatenus &c. retinendum sit.

Quod tum denique eueniet, cum illa quæ ex igne, aëre, aqua, atque terra turbulẽta & rationis expertia insederint, ratione depulerit) Illud denique traiectũ erat in illum locum, denique ratione depulerit. Alio autem loco docui hanc propriam esse Cic. locutionem tum denique, cum.

Itẽq; in eo influente atque effluente animi diuini ambitus illigabant) In exemplari quod proxime cum cæteris editum est pro animi diuini, quod in omnibus quæ superioribus temporibus emissa sunt, scriptum erat, animo diuino, nescio quis corrector adhibuit. si is corrector nõ corruptor appellãdus est. Nec uero eum reprehendens, eodem crimine damnari iure possum. Plato enim & illum arguit temeritatis, & me à crimine liberat. Sic enim apud eum scriptũ est, τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον.

Ita totum animal mouebatur illud quidẽ, sed immoderate, & fortuitu, ut sex motibus ueheretur. nam & ante & pone ad læuam & ad dexteram, & sursum & deorsum, modo huc modo illuc) Omnibus in libris, quos adhuc legi hic locus coniunctus est cum illo qui sequitur, Sed si in splendore consedit &c. Nemoque adhuc, quòd sciã, nec deesse hic aliqua, nec quanta deessent obseruauit ac notauit. Hoc ne quis post hac in errore uersetur, prouidebo. Quæ igitur desunt sequuntur.

hæc est ĩterpretatio secũdi loci vacui

Cumque magna aquarum copia & influeret & efflueret, unde uictus cultúsque præberetur, multo etiam maiores perturbationes afferebant morbi, qui omnes tum opprimunt, cum corpus cuiuspiam extrinsecus ignem uehemẽtiorem sensit: aut à terræ soliditate, aut ab aquæ humore, uel etiam aëris flatu occupatur & offenditur. Ita ab his omnibus, usque ad animum per totum corpus appulsus hi uehementiores pertinent. Ob eamque causam omnes sensus appellati sunt, hiq; tum in eo quod adest, quodq́; præsens est, maximos & plurimos ciẽt motus, adiutoreq́; riuo, qui continenter fluit. uehementi pulsu animi orbes ambitusque concitant. Ac ambitũ quidẽ, qui eiusdẽ est similisq; naturæ, contrariũ adepti cursum, & initio & in cursu impediunt: eam autem quæ est alterius dissipant: ut ipsi tria interualla, quæ interiecta sunt inter dupla ac tripla, itemque media, ac uincula sesqui

altera, & sequitertia, & sequioctaua (nam ipsi animi dissolui non possunt) nisi ab eo qui colligauit) omni genere mouendi uersent, & torqueant, omnesq; animi orbes dissipent, & dissidijs agitent, quibuscunq; possunt. Ita orbes uix inter se cõnexi & colligati mouẽtur illi quidẽ, sed temere ac fortuitu, alias contra, alias oblique, interdũ supini: ut cũ quis supinus caput humi defigit, pedes uero sursum ad aliquẽ tollit: tũ & in eo qui sic affectus est, & in ijs qui spectãt, dextra læua & læua quæ dextra sunt uidentur. Hæc igitur omnia & alia eiusdẽ generis, cũ in orbibꝰ cõtingũt, si quid uel eiusdẽ gñis uel diuersi in eos incurrerit, tum quod eiusdẽ naturæ, quodq; alterius cõtra, q̃ uera ratio patiatur, appellãt, mendacésq; & amẽtes sunt, neq; tũ uel unus inter eos orbis obtinet principatũ. Quod si extrà sensus aliqui moueantur, totúmque animum unà secum traxerint, tum uidentur qui parent regere ac imperare. Ob easque omnes uehementiores motus, cum initio mortalis corporis uinculis animus includitur, amens primum, & expers rationis existit. Cum uero paulũ firmitatis leni flatu accesserit, animíque orbes rursum tranquillitate, secundoq; uẽto usi suũ cursum conficiũt, progredientibusque ætatibus cõfirmantur, tum denique figuram naturæ suæ accommodatam adepti, omniumque orbium circunuectiones optabili cursu usæ, quid à quoque differat, quæ quanque rẽ res cõsequatur rite discernũt, eúmque in quo ipsi sunt sapientẽ efficiunt. Quod si quis cum recta educatione disciplinam & doctrinam coniunxerit, is grauissimo morbo declinato, sanus & sapiens omnino futurus est. Sin uitæ cultũ neglexerit, confecto cursu ætatis, imperfectus & imprudens uiam ad inferos ferentem rursum ingreditur. Sed hæc ipsa posterius oriuntur. Nunc de ijs quæ nobis hoc tempore proposita sunt, disserendum est. Ac prima quidem corporum animorúmque origo & institutio, quas ob causas, quaque dei prouidentia extiterit, probabili oratione disputabimus. Duos quidem diuinos ambitus, cum uniuersitatis huius figuram, quæ rotũda erat, deus recordãdo spectaret, in globoso corpore colligauit, eo quod caput dicimus. quo nihil est in nobis diuinius. quódque in nobis principatũ tenet, Huic cum dij parere totum corpus uellent, orbes etiam uniuersos attribuerunt, quòd intelligerent fore, ut omnibus motibus ueheretur. At ne si uolueretur supra terram, quæ partim accliuis partim decliuis esset, errores ascensus, & descensus, uitare non posset, hanc corporis magnitudinem, quasi currum quendam ei dederunt. Hinc proceritatem corpus adeptum est. Quatuor etiam membra in longitudinẽ porrecta, cum deus uiam esset fabricatus, corpori natura tribuit, quibus fultum & nixum, facile omnes locos adire, uiarumque asperitates & molestias superare posset, idq; eò fecit quod eius domicilium ferret, quo nihil in nobis diuinius est, nihil sanctius. Crura præterea & manus, ob has causas datæ sunt omnibus. Motu uero eo quo pone mouẽtur homines, cũ præstãtiorẽ & ad imperij rationẽ aptiorem eum dij intelligerent, quo ante progrediũtur, eo magna ex parte in-

grediendi membra habuerunt. Sed quia finitam oportuit & dissimilem hominem habere priorē partem corporis, idcirco primum in capite os collocarunt, cui opportunitates totius animi prouidentiæ accommodatas attexuerunt, in eaque priore parte instituerũt naturæ principatum. Opportunitatem autem primam fabricati sunt oculorum luciferorum, quos hac de causa colligarunt. Quicquid ignis minime incendit, luménque suaue affert, suum cuique diei & proprium esse uoluerunt. Nam qui in corporibus nostris insitus est ignis huius germanus, eum deus liquidum & purum, ab oculis fluere ac labi uoluit: cum id omne quod in oculis leue ac crebrum est, ac multo magis quod medium est expleuisset. Ita quod in illis est craßius, omne cohibitũ: quod rarius ac purius solum euolauit. Cum igitur lumen diurnum in oculorum radios diffunditur, tum par ac similis ignis, cum simili fusus & cõcretus, unum corpus, aptum ac familiare cum illo efficit, oculorum acie in eum locum recte intenta, quo loco ignis interioris, & ignis externi fit concursio. Ita totum lumen consensione quadam mutuáque conuenientia cum adeptum est propter similitudinem, quicquid arripuerit, aut quicquid ipsum, id cum pulsu agitauit in omni corpore usque ad animum, sensum cum quo cernimus, excitat. Cum uero noctu cognatus ignis absceßit, dißipatur. Nam ad ignem alterius generis erumpens ipse commutatur & extinguitur, quòd cum proximo aëre, qui lucis expers est, nullum habeant commercium. Itaque & cernere desinit, & somni inducit exordium. Nam palpebræ, quas dij oculorum causa machinati sunt, cum hæc commixta sunt, uim ignis intrinsecus cohibent. hæc autem per totum corpus fusa, motus interiores demulcent: quibus mitigatis quies & somnus obrepit. Ac quies quidem si diuturna sit, exigua insomnia contingunt: Sin reliquiæ maiorum quarundam perturbationum inhæreant, quales qualibusque ex locis perceptæ sunt, tales & tantæ somniorum species in animo extrinsecus solent existere. Nam earum imaginum ac simulacrorum, quæ in speculis effinguntur, eorũq; quæ ex perspicuitate & læuitate oriũtur, facilis est explicatio. Adhuc ea quæ cõmemoraui, nescio quo casu interciderũt. Nunc reliqua uideamus. Illud quidem quod sequitur cõuersum à Cicerone, aliqua ex parte non cohæret. Nã longæ Platonis respondet illius perbreuis hæc oratio, *Sed si in splendore consedit, tum uel eadem species, uel interdum immutata redditur, cum ignis oculorum cum eo igne qui est ob os offusus, se confudit & cõtulit.* Sed melius est Platonis, cui hæc respondet, subijcere orationem. Erit enim planius, ἐκ γὰρ τῆς ἐντός, ἐκτός τε τοῦ πυρὸς ἑκατέρου κοινωνίας ἀλλήλοις, ἑνός τε αὖ περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γενομένου, καὶ πολλαχῇ μεταριθμηθέντος πάντα τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης ἐμφαίνεται, τοῦ τε περὶ τὸ πρόσωπον πυρὸς τῷ περὶ τὴν ὄψιν πυρὶ, περὶ δὲ λεῖον καὶ λαμπρὸν ξυμπαγεῖ γιγνομένῳ. Multa hic sunt, quæ Cicero non conuertit, nisi forte hic locus corruptus fuit, ut plerique alij, quod facile intelligi hinc potest. Nam &

apud Platonem est scriptum γὰρ, quod affert rationem superioris orationis, & apud Ciceronem, Sed, quod ab illo γὰρ longe diuersum omnes intelligunt. Quocirca malim ego, Nam, legere. Illud etiam intelligendum est, cum apud Platonem hæc duo sint scripta, περὶ δ' λεῖον κὴ λαμπρὸν, apud Ciceronem autem tantũmodo alterum. si in splendore, illud alterum in leuitate addendum esse. Sed aliquis forte quærat, quæ apud Platonem his Ciceronianis uerbis paria sint, uel eadem species, uel interdum immutata redditur. Nec mihi illud sine causa quærere uideatur. Adeo enim hæc Ciceronis uerba dissimilia uidentur ijs quæ apud Platonem idem efficiunt, ut uix intelligi possit. Sunt autem hæc ἐν ὅς τε αὖ περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γινομένου, καὶ πάλλαχῇ μεταρυθμηθέντος. Vnam enim speciem dixit ἐν, & μεταρυθμεθέντος, uertit species immutata, & γινομένου redditur. quod in secundo de diuinatione dixit, existit, Existunt species somniorũ. μεταρρυθμεῖσθαι ergo dixit pro μεταβαλεῖν, uel ἀλλοιοῦσθαι. Lego ego confudit in præterito non in præsenti confundit, propter uerbum adiectum, contulit.

Atqui hæc omnia ex eo genere sunt, quæ rerum adiuuant causas, quibus utitur ministris Deus) Ministris hic legendum est, non ministerijs, quod uerbum in cæteris est omnibus. Est enim apud Platonem, οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσι χρῆται.

Nunc uero dies noctesque oculis cognitæ, tum mensium annorúmque conuersiones numerum machinatæ sunt, & spatium temporis dimensæ sunt, & ad quæstionem totius naturæ impulerunt, quibus ex rebus philosophiam adepti sumus: quo bono nullum optabilius, nullum præstãtius neque datum est mortalium generi deorum concessu atque munere, neque dabitur) Vitiose legebatur ad numerum machinatæ sunt. Tollenda est enim ad præpositio, ut numerum sit accusatiuus illius machinatæ sunt, quod uerbum est non passiuæ, sed actiuæ significationis. Hoc autem facile intelligi ex Platone ipso potest, apud quẽ scriptum est hoc modo. μῆνές τε ϗ ἐνιαυτῶν περίοδοι μεμηχάνηνται μὲν ἀριθμὸν, χρόνου δὲ ἔννοιαν, περί τε τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ζήτησιν ἔδοσαν. In hac autem oratione habet finem & terminum quicquid à Cicerone conuersum reperi. Ita fit, ut quousque interpretando progressus sit, ignorem. illud certe cõfirmare possum, multa deesse, nec solum ea quæ ille transtulerit, sed ea etiam quibus in dialogis sermonem solitus sit claudere. Quinetiam si Nonium Marcellum audiamus, reliqua omnia transtulit. Cum enim aliquid ex libro Ciceronis de Vniuersitate profert, eum ita inscribit, Cicero in Timæo. Velut in dictione exordium. Cicero in Timæo, Difficillimum autem est in omni conquisitione rationis exordium. Vitiose enim legitur facillimũ. Est enim scriptum apud Platonem hoc modo, μέγιστον δὴ παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχὴν. Quod sane argumenti satis est, totum librum ab eo esse cõuersum, & hunc librum inscriptum Timæum fuisse, non de Vniuersitate. Quo autem pacto inscriptus sit de Vniuersitate, si quis requirat, equidẽ id uere mihi uideor posse

dicere, cum paulo ante finem eorum quæ hodie sunt in manibus, aliquis hæc legisset, Nam hæc quæ est habita de Vniuersitate oratio à nobis, haud unquam esset inuenta, &c. is libri huius propriam inscriptionem existimans, curauit sic inscribendum. Nam si hanc quæ hodie extat, tantum particulam conuertisset, quid Nonio Marcello uenisset in mentem Ciceronis in Timæo testimonium producere? Huc accedit, quòd idem auctor quoties aliquid affert ex œconomico Xenophontis quem Cicero conuertit, Ciceronem in œconomico Xenophontis nominat. Quapropter hunc ego librum de Platonis Timæo sic conuersum arbitror, ut totus toti respondeat. Quem si totũ haberemus, diui boni, quàm splendide, quàm ornate, quàm copiose de Græcorum disciplinis, præsertim de philosophia disputaremus? Quanta uero inde copia & ubertate dicẽdi instructi ad Græcorũ libros & tractandos & conuertendos ueniremus? Sed tamen hæ reliquiæ magnum nobis ad id ipsum adiumentum afferent, si omnes locutiones, omnia dicendi genera, quibus hic unus liber abundat, & plurimis & splendidißimis, omni studio persequamur. Quapropter omnes hortor qui studiosi sunt græcarum literarum, ut cum primùm aliquid scire græce cœperint, hos duos libros Platonis & Ciceronis sibi proponant ad legendum, ad meditandum, ad imitandum: in his duobus coniungendis omnem operam diligentiam, studiúmque consumant. Quod si fecerint, mirificos certè studiorum suorum fructus percipient. Neque enim genera modo dicendi splendida prope infinita, illustrèmque orationem, quæ apud Ciceronem perpetua est, discent & cognoscẽt, sed quæ græca etiã eiusdem generis idem declarent, uidebunt. Ita siue contenti suo studio, nihil cæteris uolent tradere, sibique ipsi solis cõsulent, siue sua studia ad aliorum commoda referenda ducent, hoc consequentur illi, ut & facilius græca intelligant, & disertius explicẽt: hi etiam ad omnes artes & disciplinas Græcorum tractandas interpretandásque ueniant instructiores.

FINIS.

PARISIIS.
EXCVDEBAT IO. LODOICVS TILETANVS.
M. D. XL.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm